

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Budapest (Köztelek),
Üllői-út 25. szám.**
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

AZ OMGE. KÖZLEMÉNYEI.

I. Mezőgazdasági országos kiállítás Szegeden.

Védnök: Ő cs. és kir. fensége József főherczeg ur.

A kiállítás ideje: 1899. évi szeptember 3—10-ig.

Bejelentés határideje: I. főcsoport: Élő állatok és állati termények; II. főcsoport: Mezőgazdasági termények; III. főcsoport: 1. alcsoport: Szőlészet és borászat **junius 1.**

III. főcsoport: 2. alcsoport: Kertészet és gyümölcs **augusztus 1.**
IV. főcsoport: gépek és eszközök **május 1.**

Bejelentési ivek kaphatók: Kiállítási iroda, Budapest, Köztelek; az összes gazdasági egyesületeknél; az állattenyésztési felügyelőknél; a csoport-biztosoknál.

Térdíjak a bejelentéssel egyidejűleg az Országos Magyar Gazdasági Egyesület pénztárába küldendők be.

Ülésnapok a Köztelken.

1899. május 3. d. u. 4. ó. Egyesületi tanács ülés.
" " 5. d. u. 4. ó. Dohánytermelési-bizottság ülése.
" " 9. d. u. 4. ó. Szegedi kiállítás IV. főcsoport bizottságának ülése.

Meghívó

az OMGE. dohánytermelési bizottságának

f. évi május hó 5-én (pénteken) d. u 4 órakor a Köztelken tartandó ülésére.

Tárgy:

A dohányos kertészek és a termelők közötti viszony szabályozására vonatkozó jövedéki javaslat.

(A javaslat szövege megjelent a „Köztelek” f. évi 8. (762.) számában.)

Gróf Desseuffy Aurél,
OMGE elnöke.

Szemelvények a hét történetéből.

Mailáth József gróf beszéde a főrendiházban.

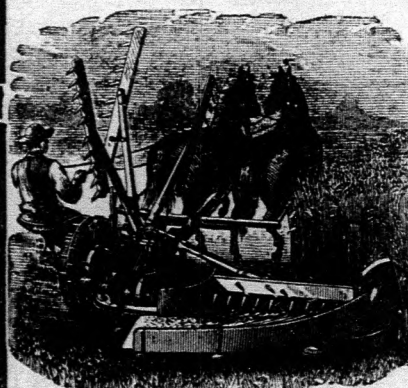
A mezőgazdaság ügyei és érdekei a közélet minden munkását élénken foglalkoztatják és örömmel tapasztalhatjuk, hogy az új kormány hivatalba lépte óta — a miniszterelnöknek határozott és nyílt fellépése a mezőgazdaság érdekei mellett — a kedélyek mintegy nyomástól megszabadulva, megnyilatkoznak és mind nagyobb nyomatékkal foglalnak állást az agrárérdekek érvényesítésének szüksége mellett nemcsak, hanem az erre szolgáló eszközök alkalmazásáról is mind több szó esik, úgy, hogy tulajdonképpen csak most kerül nyilvánosságra, hogy, bár az elmúlt korszak éppen a mezőgazdasági érdekekre kevés eredménnyel mult el, ezekkel az érdekekkel sokan törődtek, a viszonyok mérlegelése sok gondolkodó főt foglalkoztatott és számos életrevaló eszme érlelődött meg, amelyek csak a megnyilatkozás kedvező alkalmára vártak s most amidőn az új kormány alatt ez bekövetkezett, érvényesülésük reményében napvilágra jutnak.

Mailáth József a perbenyiki gróf egyike azon főurainknak, aki az agrár-érdekek terén a legkiválóbb előharcosok közé tartozott. Ismeretesek az egész ország előtt az ő alkotásai, amelyeket Zemplénben az általános nyomor megszüntetésére, a munkásosztály kö-

rében felmerült békétlenségek elenyésztésére, a társadalmi béke létrehozására létesített; ismeretesek az ő eszméi, melyeket a kisbirtokos osztály anyagi helyzetének javítására és megélhetésének biztosítására, szakértelmének és általános tudásának emelésén évek óta propagál. Kétszeres súlyt kell tehát tulajdonitanunk az ő szavának, amely a főrendiházban a f. évi költségvetés tárgyalása alkalmával elhangzott, mert az ő beszéde nem muló értékű, pillanatnyi lelkesedés kifejezése, hanem a mélyen gondolkodó, a gyakorlati élet tapasztalataiban megérett meggyőződés, amely a viszonyok alapos tanulmányozása közben a bajok kuforrásait felismerve, a segítés eszközeit is megtalálta.

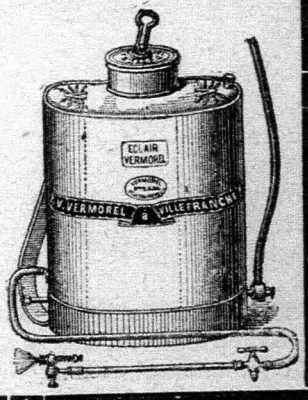
Nem említve Mailáth gróf beszédének azon részeit, amelyek az általános mezőgazdasági politikára vonatkoznak, amelyekben a nemes gróf kimutatja, hogy a segítés eszközeinek az állami élet minden megnyilatkozásában érvényesülniök kell, mert a mezőgazdasági érdekek istápolása a kormányzat minden ágazatában nemcsak lehető, de szükséges; főképp azt kell kiemelnünk, ami a főrendiházban egy született törvényhozó ajkáról elszállva kétszeres jelentőséggel bír, hogy a legsürgősebb teendőnek tartja a földművesosztály, tehát a kisbirtokos és mezőgazdasági munkásosztály helyzetének üdvös törvények és intézmények életrehívásával való megerősítését, megélhetésének boldogulásának biztosítását egyrészt, hogy ezzel a magyar nép zömét képező néposztály fejlődése és növekedése biztosíttassék, másrészt, hogy a társadalmi béke e tömegek kebelében helyreállíttassék. Valóban igaz van a nemes grófnak, hogy e téren eddig kevés történt, bár Darányi földművelésügyi miniszter ezirányu működése a legnagyobb elismerést érdemli, az ő kormányzati működése egymagában csak igen lassan lenne képes e téren nagyobb eredményeket felmutatni, ha a kormányzat többi ágazata és a társadalom részéről kellő támogatásban nem részesül, ezért nagyon is időszerűnek mutatkozik Mailáth gróf felhívása a kormányhoz, hogy a földművelési miniszter üdvös kezdeményezéseit minden téren támogassák és hogy a nagy munkára alkalmas és kész társadalmi szervezeteket erősítsék

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE, BUDAPEST, V., ALKOTMÁNY-UTCZA 31.

Az Adriance, Platt és Co.
new-yorki gyár világhírű „Adriance”
kévekető-, marokrakó-, arató- és fűkaszázó-gépeinek

A V. Vermorel-féle
villefranchei gyár világhírű „Éclair”
peronospora-fecskendőinek, „Excelsior” szénkénegező és „La Torpille” kénvirágvívó gépeinek

magyarországi kizárólagos képviselője.

Minden a mezőgazdaság keretébe tartozó szükségletek, mint: **vetőmagvak, műtrágyák, anyagok, szerszámok, gépek stb.** a gazdákra nézve legelőnyösebb beszerzési forrása. A szövetezet alapszabályait és havonként kétszer megjelenő „ÜZLETI ÉRTESÍTŐ”-jét bárkinek ingyen és bérmentve megküldi.

Mai számunk 20 oldal.

és foglalkoztassák. Csakis így lesz elérhető, hogy a földmives néposztály visszavezetessék az intelligens és hazafias birtokososztály védőszárnyai alá, csakis így lehetséges, hogy a tekintély helyreállva a földmivesosztály természetesen, ősi vezetője, a birtokos osztály patriarkális befolyását reája érvényesítheti s ezzel a földmivesosztály jólétét és a társadalmi béke helyreállítását előmozdíthatja.

A böles eszmék és ékes szavak megérdemlik, hogy az országban legszélesebb körben megszívleljék, mert Magyarország léte valóban attól függ, hogy a szociális kérdés békésen, az érdeklét osztályok mindögyikének érdekében miképp oldatik meg. Erre a helyes megoldásra pedig mindenkinek tehetsége szerint a maga hatáskörében teljes erővel közreműködni kell.

Pénzintézetek reformja.

Több vidéki pénzintézetnek az utóbbi időben sorra történt bukása, ez intézetekre terelle a közfigyelmet, mert a nagy nyilvánosság elé került a vidéki pénzintézetek egy részének könnyelmű alapítása, szakértelem nélküli vezetése, lelkiismeretlen üzelve. Ezekből az ismert esetekből következtetve, a többire, éppen a fővárosi nagy pénzintézetek voltak azok, amelyek a pénzintézetek reformját legjobban sürgetni kezdték, persze, mert üzleti összekötettség állva a vidékkel, nemcsak a pénzpiac szilárdságát féltették, hanem saját jól felfogott üzleti érdekeiket is. Így tehát érvényesült a jelszó: reformálni kell a vidéki pénzintézeteket, hogy helyzetük megszilárdítsák. Ennek a reformnak szintén társadalmi kell lenni, mert a kormányhatósági gyámokdást a tőke mobilitása és üzleteinek elvessége nem bírja meg! Ezzel a jelszóval egészen elhomályosították azt a tulajdonképpeni célt, amiért a vidéki pénzintézetek reformja tulajdonképpen első sorban szükséges és ez az, hogy ez intézetek megszűnjének szabadalmazott uzsorások lenni és visszavezetessenek hivatásuk és szerepük tulajdonképpeni körébe, a vidéki közönségnek olesó és könnyű hitelt nyújtani, a mezőgazdaságot és ipart előmozdítani és a takarékoságot előmozdítani.

Bizonyos, hogy sokan lesznek, akik a fenti itéletünket zokon fogják venni s előre elvagyunk készülve a támadásokra. Am ezeknek szives figyelmébe ajánljuk a vidék egyik előkelő vezérférfiának, a szolnoki takarékpénztár elnökének: Lippich Gusztávnak, a Közgazdasági Társaságban tartott felolvasását, amelyet a pénzügyi ismeretekkel bőven rendelkező földbirtokos és gazdasági egyesületi elnök tartott. Csak azt idézzük ebből, hogy az 1883. évi XXV. t.-cz., amely az uzsora meggátlása ellen hozott, 16. §-ában a bejegyzett czégeknek (s mely pénzintézet nem az?) megengedi, hogy 8%-nál nagyobb kamatot is szedhessenek, ebből ered az, — ugymond — hogy a takarékpénztárak hivatalosan is bevallanak 14%-ig terjedő kamatszédést. Vajjon mennyi az, amit hivatalosan be nem vallanak? De továbbmenve, honét erednek az uzsora kamatok? A legszegényebb nép zsebéből, mert ugyancsak Lippich kifejtette, amit különben mindenki tud, hogy éppen a kis kölcsönök vannak leginkább megterhelve.

Igy ismerve a dolgot, a pénzintézetek reformelvi megállapítására alakult bizottság legutóbbi megállapodásait nagyon is egyoldalúknak és nagyon is kevésnek tartjuk és a társadalmi reformot teljesen elégtelennek. Mert hogy a pénzintézetek alakulásánál 100,000 forint befizetett alaptőkét kíván, a betétek összegét az alap-és tartaléktőke 12-szeresében akarja megszabni, hogy a felügyelő-bizottság egy tagjától szakképzettséget kíván és hogy a kereskedelmi és iparkamarákban hitelügyi osztályt kíván létesíteni, mely felügyeletet gyakoroljon a vidéki pénzintézetek fölött, mindez igenis alkalmas az intézetek biztoságát szilárdítani és részvényesek

és a nagy pénzintézeteknek érdekeit megvédeni; de ebből még a nagy közönségnek éppenséggel semmi haszna nincs és különösen a hitel olesóbbá nem tétetik.

A magunk részéről ezért csakis törvényhozási uton való reformot követelhetünk ezentul is, mely a fentiekben kívül még a szabadalmazott uzsoráskodás meggátlása végett a törvényben megszabott maximális kamatszédését a bejegyzett czégeknek nézve is érvényesítené. Ez a legkevesebb, amit a reformtól követelhetünk a vidéki pénzintézetek hitelét leginkább és legnagyobb mértékben igénybe vevő gazdaközönség érdekében.

A malomipar és az OMGE.

A „Magyar Ujság” április 26-iki számában meglepetéssel olvassuk „A malomipar” című közleményben egy kemény dorgatóriumot, mely voltaképpen egy másik napilapnak szól, de élesen aposztrofálja az OMGE-t is, a melynek ebben a polémiában nem volt része. Az OMGE. nevének egy hátamögött folyt polémiába való belekeverése néhány észrevételre készlet bennünket.

Arról van szó, hogy egy napilap igen helyesen megtámadta a fővárosi malmok nehányát azon feltevés alapján, hogy a buzaring spekulációja folytán Budapestre árasztott idegen, silány buza felörlésével és kivitelével megadják a kegyelemdőfést a magyar liszt iránt máris megrendült bizalomnak. Hogy mennyire igazolt ez az állítás, kiténik az osztrák iparosoknak a „Köztelek”-ben is ismertett agitációjából, akik a magyar liszt ellen fegyver gyanánt használták fel azt a köztudomású tény, hogy a buzaring ellensúlyozására mintegy millió métermázsza oláh búzát vetettek a magyar piacra; most kérjük, hogy mi más lesz ebből a ring nyakán maradt nagytömegű búzából, ha nem magyar liszt? Csodálatos, hogy a fővárosi malmok barátjainak az idegenből jött támadáshoz nem volt szavuk s most, mikor jóval később a magyar sajtó egymásközt való megbeszélés tárgyává teszi ezt a fontos kérdést, ezt az indoklását vádjával illetik s megrójják, mint a magyar malomipar ellen indított egy veszedelmes akció kezdeményezőjét. Még csodálatosabb azonban, hogyan kerül e réven az OMGE. a „M. U.” majd ennek nyomán a „Magyar Malom és Gazdasági Értesítő” szaklap tollára, a melyek a malomipar ügyeibe való káros beavatkozással vádolják?

Az OMGE. tényleg semmiféle akciót nem kezdett a buzaring ötletéből. Mindössze (hivatalos közlönye) levonta ennek az operációnak a tanúságait abban, hogy a határidő-üzletek káros volta újabb igazolást nyert s az osztrák mozgalom ismertetésével illusztrálta, hogy a fővárosi spekuláló malmok önmaguk ellen is és különösen az egészséges vidéki malomipar ellen vétettek. A buzaring ötletéből éppen a vidéki iparosok indítottak akciót, éppen ők hívták fel a figyelmet annak visszas következményeire.

De bárhogyan lett volna is, a magyar gazdák országos testületének mindenkor hivatottsága van bírálatt tárgyává tenni, hogy a magyar malomipar hogyan teljesíti feladatát, hiszen ez a feladat a mezőgazdasági termelést rendkívül közelről érdekeli, mert egyenesen a magyar buza értékesítésével függ össze.

A szolid vidéki malomiparral össze nem ütközött sem az örlési forgalom, sem a szabad raktárak kérdésében; a fővárosi malmok e részben tapasztalt és már ezerszer megtárgyalt visszaélései azonban erős állásfoglalásra bírták az OMGE-t, bírják valószínűleg a jövőben is és vagy avatatlán, vagy naiv aki felteszi erről a testületről, hogy a mezőgazdasági termeléssel oly közelről kapcsolatos ezen iparágának megfontására, nem pedig arra törekedni, hogy az visszazökkenjék régi, tisztos alapjaira s az egészséges fejlődés útján haladva szolgálja fontos közigazdasági feladatát.

A kormány telepítési akciója.

A telepítés ügyében ismét egy jelentős lépéssel haladtunk előre. Mint értesülünk Darányi miniszter két helyen is nagyobb szabású telepítési mozgalmat indított meg. Apatin mellett (Bács-Bodrog m.) új község alakítása van tervbe véve 6384 k. holdon 260 róm. kath. vallású bácskai kisgazda részére. Minden telepes 20 hold földet kap a lakóházzal együtt 4000 frtéért. A vételárból 500 forint a sorshuzás előtt fizetendő le, a hátralék pedig 50 év alatt 4% kamattal törlesztendő; az első két évben azonban csak 3% haszonbért tartoznak a telepesek fizetni. A telepesektől megköveteltik továbbá, hogy ingatlanokban, gazdasági élő és holt felszerelésekben, valamint készpénzben együttvéve 1000 forint vagyonnal bírjanak. A középületeket a kincstár építi és az viseli a belvizrendezés költségeit is; ezenfelül ingyen engedi át a kincstár a közczélokra szükséges területeket is.

Ehhez hasonlóan eszközlik a telepítést Temes-Rékáson, a hol a község 100 teleppel megnagyobbítják. A 20 hold földből álló telepek közül, a melyeknek vételára a házzal együtt 3610 forintban van megállapítva, öszszel 50 házhely szállható meg.

Új telepítés számba megy a bukovecezi birtok felosztása, melyből az igazfalvai (Krassó-Szörény m.) telepítvényhez való csatolással 46, egyenkint 20¹/₂ k. hold területű telepállomány alakítottak. E telepek benépesítése most van folyamatban. Miután ezeken felül az erdélyrészi telepeken még körülbelül 100 telep üres, az idén 270—280 kisbirtokot helyezhet el az állam egy millió forint értéket meghaladó 6600 k. hold kincstári birtokon.

Jóval nagyobb területet ölelnek fel az előkészítő munkálatok. Krassó-Szörény vármegyében 11,600 k. hold gazdasági művelésre állandóan alkalmas kincstári erdőt tarolnak le és ittanak telepítés céljából és erre fog a sztancsófalvai kincstári birtok is felhasználtatni, amelyet a kormány nemrég szerzett meg 325,722 forintért a csanádi székeskáptalantól.

Elismerésre tartanak számot ezek a szép telepítési törekvések annál inkább, mert egy egy olyan elejtett fonalat vett velük ismét kezébe a kormány, amelynek vezetését egyenesen az állami feladatok közé soroljuk.

A végrehajtásnál legnagyobb mértékben helyeseljük, hogy az új telepeknek a rendezett községek természetét és kényelmét igyekeznek megadni, mert a községi rendszer mindenestre előnyösebb a telepesekre nézve, a farm-rendszernél. Legnagyobb nehézséget a telepesektől megkívánt vagyoni biztosíték támasztja. Minden telepestől 1500 forint értékű vagyont kívánnak. Hogy sok-e ez, vagy kevés, azt általánosságban így egyszerre megállapítani bajos volna. Ideál gyanánt kétségkívül az legegyszerűbb, hogy a telepesektől megkívánt vagyoni biztosíték ne lépje át azt a minimumot, amelyet az államkincstár már saját biztosítása szempontjából sem engedhet el, de amelyre a gazdálkodás megkezdése végett is szükség van.

Több irányú beavatkozásra rá lehet mutatni, amelyek a telepesek helyzetét rögtön a kezdet elején megkönnyíthetik s amelyek alkalmazásával a tőlük megkívánt vagyont még jobban redukálható volna. Ilyen beavatkozások: ha a telepesek részére szükséges állatállomány beszerzését a kormány kedvezményekkel közzvetíti, ha a gépek beszerzésére szövetkezeti érdekeltséget szervez s ha a terményértékesítés és hitelnyújtás igényeit szintén kész szövetkezetek vállalkoznak ellátni, melyeknek keretébe a telepesek, akik ugyszólván mindent előlről kezdenek, a legtöbb előnnyel, a legtöbb létezésben illeszkedhetnek be.

A telepítések ilyen és sokféle szétágazó kérdesei mindenesetre elég fontosak volnának arra, hogy azokat a kormány a gazdaközönség körében is kitegye a megvitatások keresztüzenek.

NÖVÉNYTERMELÉS.

Rovatvezető: Kerpely Kálmán.

A vadrepeze irtásáról.

Most, midőn a tavaszi munka folyamatban van, helyénvalónak találom gazdátársaim figyelmét felhívni a vadrepeze egyik irtási módjára, miután a múlt évben sokaknak alkalmuk volt meggyőződni, annak igen káros voltáról, különösen Vas megyében, ahol leginkább el van terjedve ezen káros növény.

A vadrepeze egyike azon növényeknek, amely leggyorsabban terjed, azért különös figyelmet érdemel annak irtása, mi végett minden módot fel kell használni, hogy talajunkból mielőbb kiirtsuk.

Az irtás már a vetőmagnál kezdődik, mert fődolog, hogy a vetőmaggal vadrepezét talajunkba ne vigyünk; a vetőmagnból való eltávolítására legalkalmasabb a rázó-rosta.

A vadrepeze leginkább a zabosbükönny közt látható nagy mennyiségben, mivelhogy több helyen a zabosbükönnyel nem veszik egy tekintetbe a mag tisztaságát, mint egyéb gabonaneműeknél; keveréknek használják a szemetes zabot, amely kevésbé alkalmas eladásra, ugyisint, ha a bükönny mag közt van néhány repezetek, annak sem tulajdonítanak valami nagy fontosságot, miután takarmánynak lesz vetve, tehát így is jó lesz. Ez által terjesztjük pedig talajunkban leginkább ezen káros növényt.

Egy-egy repezetekkel nem egy, hanem több magot viszünk a földre, amely a zabosbükönny között kikelvén, annak kaszálásakor újlag elhullajtja magját, évről-évre folyton terjedvén és szaporodván ily módon. Másrészt a zabosbükönnyt leginkább ujrátgyás földre szoktuk vetni, amely célra a kevésbé érett vagy szalmás trágyát hordatjuk ki, mivelhogy az érett trágya szükséges a répa alá. Ezzel a szalmás, érett trágyával még a takarmánnyal behordott, a kaszálás és gyűjtés alkalmával le nem töredezt repezeteket újlag kihordjuk talajunkra, ahol kikelvén s kifejlődvén, magját részben elhullatja, részben pedig a takarmány etetése alkalmával újlag a trágyába kerül. Ily eljárás mellett ne csodálkozzunk azon, hogy a vadrepeze oly bőven diszlik.

Ennek megakadályozására én azt ajánlhatom, hogy amidőn a vadrepezés takarmányt etetjük, különös figyelmet fordítsunk az ekkor nyert trágyára, amennyiben teljesen érett állapotban csakis kapás növények alá hordassuk ki, ne pedig zabosbükönny alá. Zabosbükönny és más egyéb szálas növény alá használjuk azt a trágyát, amely olyan takarmánytetés alatt gyűl össze, amelyben nem volt vadrepeze. Ha a trágyát jól meghagyjuk érni, annyira, hogy a repezetek elrothad, ugy annak magja, a szép tavaszi napos idők beálltával kikél és azt a kapálás alkalmával kikapáltatjuk; de ha szalmás állapotban hordatjuk ki vadrepezetokos*) trágyánkat, ugy egy év is betelik, amíg az a földben elrothad és így a magja csak a reá következő évben fog kikelni. Ezért is különös figyelmet fordítsunk azon trágyára, amely azon idő alatt gyűlemlik össze, amidőn vadrepezés takarmányt etetünk. Továbbá én azon irtási módot is használom, hogy a repeze virágzásakor, kaszával vagy sarlóval levágatom a repeze virágját, miután az többnyire magasabbra szokott felnőni, mint azon növény, amely között tenyészik. Én csak három év óta kezelem a toronyi bér gazdaságot, amely Vas megyének azon a részén van, ahol majdnem legjobban diszlik ezen káros növény, de az előbb tárgyalt irtási módokat szemelött tartva, már a múlt évben is meglátszott a ke-

*) Czikkiró a közönséges vadrepezénél (Sinapis arvensis) sokkal veszedelmesebb repesény retekéről (Raphanus raphanistrum) beszél, melyet közönségesen szintén vadrepezének neveznek a gazdák. R.

zelésem alatt álló gazdaságban az eredmény amennyiben a szomszédaink veteményeiben 5%-kal több vadrepezét lehetett látni, mint a mieinkben.

Klein József.

ÁLLATTENYÉSZTÉS.

Rovatvezető: Monostori Károly.

A lótenyésztő egyesületek kérdéséhez.

A lótenyésztési egyesületek, az ezekkel járó törzskönyvelés és díjazás intézménye, a mint azt más államokban találjuk, ahol a lótenyésztés magas fokon áll, nálunk nem akar sehogysem meghonosodni.

Különös dolog ugyan és részben sajnálatos is, hogy ezek az intézmények, melyeknek az lenne a hivatásuk, hogy a lótenyésztés továbbfejlesztésére, a produkált anyag értékének emelésére hassanak, oly nagy közönnyel találkoznak tenyésztőközönségünkkel, mikor majdnem általános a panasz, hogy lovainkat nem bírjuk kellő módon értékesíteni és hogy a tenyésztés ugyszólván semmit sem jövedelmez.

Ez utóbb említett kedvezőtlen helyzet okozója pedig legfőképpen a magántenyésztés egy részének rendszertelenségében, a tenyésztés célkitűzésénél szükséges kalkuláció mellőzésében rejlik.

Manapság az angol telivér a helyzet ura. A telivér mentől várnak mindent, mert az a szépség, az aczélosság és nemesség ideálja. Ezért sokan elnézik csonthibáit, könnyű alapzatát, hosszúra megnyult gyöngye csüdejét, mely hibákat ellensúlyozottnak tekintik a hat, kötés és far remek alakulásai által, sőt néha a kiváló származás kedvéért minden testi hibáját elnézést várnak. A telivér ménnél való keresztezés első generációjának részleges sikerei a mivelet folytatására ösztönzik a tenyésztőt, kinek tenyészanyaga nemzedékről-nemzedékre mindinkább közeledik a telivértípus formáihoz, de a telivér igényeinek megfelelő intenzív táplálás hiánya folytán satnyulni kezd. A szervezet a nemes apai örökre vall, de a szervezet puhább, nem oly munkaedzett és az öröklött „nagy vér” behatása alatt csakhamar munkaképtelenné válik.

E soroknak korántsem az a céljuk, hogy az angol telivér ménnek hitelét lerontsák; csak lótenyésztésünk helyzetének jellemzésére akarnak szolgálni. Térjünk vissza tehát a tenyészegyesületek és díjazások kérdésére.

Ezeknek az volna a céljuk, hogy egyrészt a tenyésztőket arra tanítsák, milyen állatokat tenyészzenek, ami a termetet, formát, vérmérsékletet illeti és melyek azok a kivánalmak, melyeket a vevőközönség nyilvánít, másrészt, hogy milyen kanczákat és milyen méneket használjunk e cél elérésére.

Anglia a tenyészegyesületek és díjazások főfészke. Ott az állam semmit sem tesz a lótenyésztés emelésére, minden a társadalmi tevékenység jóindulatára van bízva. Ebben rejlik azután produkcióképességének főereje, mert a termelés mennyiség és minőség tekintetében a kereslet kívánalmaihoz alkalmazkodik és minden tenyésziránynak meg van a központja, a segélyforrása abban a tenyészegyesületben, mely az illető irányt képviseli és előmozdítja.

Hogy egy szembeöltő példát említsék, ott van a „Polopony society”, az angol lótenyésztési egyesületek legifjabbika, mely az Indiából hazatért anglusok által Angliába hozott „Polo” és „Gymkhana” néven ismert lovas lapdajátékhöz szükséges ponyk tenyésztését propagálja. Ennek az egyesületnek az a célja, hogy azt az anyagot, melyből jó ponykát nevelhetni, előteremtse és megőrizze, minélfogva az összes e jellegű képviselő válfajokra kiterjed a figyelme. Azok a magas árak, melyeket idomított Poloponykért fizetnek, legjobban bizonyítják, hogy

az árának válogatott példányai kitünő kelendőségnek örvendenek.

Nálunk persze Polopony egyesületre nincs szükség, mert nem keresik nálunk az ilyen ponyk, de keresik a külföldiek azt a csontos, közép és nagyobb termetű használati lovat, mely külleme szerint a hámos vagy háts szolgálatra alkalmas és jobb példányában a fényűzési lovat képviseli. Keresik tényleg, de az is bizonyos, hogy nehezen találják nemcsak a tenyésztőnél, a nagy vásárokon, hanem az OMGE. által oly kitünő czélzattal rendezett luxuslővásárokon is. Ezért ne csodálkozzunk, hogy e luxuslővásárok nem képesek nagyszámu külföldi vevőt vonzani és nem képesek fényes eladási eredményre vergődni. Ebben bizonyára nem a vásárokat rendező egyesület részéről van a mulasztás, hanem azon tenyésztők részéről, a kik olyan anyagot hoznak a vásárra a milyent a vevő nem keres.

A mi luxuslővásáraink intézménye nem újdonság és nem pusztá kísérletezés, hanem egy kipróbált dolog, mely másutt kitünően bevált. Angliában a „Royal agricultural society”, Franciaországban a „Société hippique française pour l'encouragement des chevaux de service” már régóta rendezi az ilyenfajta, díjazással, belépti díjjal, lovas és kocsisutványokkal egybekötött használati és luxuslővásárokat, csupán azzal a különbséggel, hogy nemcsak a központban, hanem a vidék főbb városaiban is.

Piacunk tehát volna, de nincs kellő árunk; ez pedig abból ered, hogy lótenyésztési indusztriánk rendezetlen és nincs kellően szervezve, nem felel meg működésében az iparüzés legegyszerűbb törvényeinek. Tudom, hogy kissé megütöközik a magyar ember füle azon, hogy a lótenyésztést is iparnak minősítsük. Annak minősíti a francia, mikor a lótenyésztést „industrie chevaline”-nek nevezi, de nemcsak szóval, hanem tettel is.

Gyöngye és primitív ipar az, mely vak-tában termel bármilyen árut, mely a piacra hozva, nem örvend kelendőségnek; tapasztalatlan iparos az, aki ily esetben a fogyasztókat szidja, amiért nem veszik meg a termelő kedvéért a nekik éppen meg nem felelő portékát.

Az iparban a vevő diktálja a minőséget s ehhez a termelőnek alkalmazkodnia kell, ha boldogulni akar, mert különben a nyakán marad a portékája. Itt rejlik a nálunk özönével üzött könnyű angol félvér-jukkertenyésztés eredménytelenségének az oka. Ezt a típust a külföld nem keresi, mert termelési helyein mindenütt tulprodukezió mutatkozik benne, nem is számítva azt az inváziót, melyet újabban Amerika gyakorol e tekintetben, midőn tultermelésének e jelleghez tartozó szemetét tömegesen minden áron a nyakába sózza az öreg Európának. Sőt a yankeenek selejtes árúja még előnyben van a mi könnyű félvér-jukkerunkkal szemben, mert a divatos amerikai ügetővérből származik. Amerika tehát már hatóságilag engedélyezett, gyári áron alul végeladást rendez abból az anyagból, melyet önök az ügető elfinomított és suttymban azon tőri a yanke a fejét, hogy percheron, normand vagy pedig angol hackney vért importáljon-e arra a célra hogy tisztességes, erőcsontu hámos lovat produkáljon.

Félreértések elkerülése végett ki kell emelnem, hogy itt nem az amerikai ügetőfajtának javításáról stb. van szó, mely sportszempontról kiváló és utólrhetetlen, hanem az Amerikában is keresett jó minőségű szolgálati és luxus-hámos lőről (common and high-class harness horses), mely már ott is ritkává lett azáltal, hogy hasonlóan mint nálunk az angol telivértől, ott mindent az ügetőtől vártak a félvértenyésztésben.

Nem hiába követeli a „United-States army regulations” a lovassági remontától többek között, hogy sulya 950 fontnál kevesebb ne legyen, de 1150 fontnál sem sem több.

Mosolyra deríti a magyar embert, aki nem mérleggel, hanem szemmel szokta mérni a ló alkalmasságát, ez a fölvetel, mely alól kilátszik a közmondásos lóláb — egyfelől a minimális súlyra nézve annyiban, hogy bizonyos vékony dongájú, pipaszárlábú ló lehet odaát, — másfelől a maximális súlyt tekintve, mely ugyan csak igazolni látszik azt a hirt, hogy percheronnal is kezdik „javítani” a használati lótenyésztését.

Az iparszerű produkciónak egyik alapfeltétele az egyöntetű áru termelése, mely egy bizonyos, a piacon ismert típusnak megfelel. Ezt megkívánja a vevő, hogy igényeinek kielégítését biztosítva lássa és mindig könnyen megtalálhassa a forrást, ahonnan a már megkedvelt árut beszerezheti. A gyári vagy kézi ipar kísérletképpen kisebb mennyiségű új típusokat is vihet a piacra. Ha beválik, akkor kezdődik a tömegprodukció. A lótenyésztési iparban így kísérletezni nem lehet, azt jól tudjuk, mivel a produkciót vivő tenyészanyag lényeges átalakítása, az üzemképesség nagyobb megrázkódtatása nélkül meg nem történhet.

Az egyöntetű áru termelése folytonosságának biztosítása végett tehát szükséges, hogy a lótenyésztési ipar a produkciójához megkívánt típus, egyöntetű tenyészanyagot megteremtse és ha megvan, megőrizze.

Ezt az elvet nálunk nem igen látjuk megvalósítva a magántenyésztésben. Egyedül a gróf d'Orsay által megteremtett tenyészegyesületek képviselik nálunk ezt az egészséges és természetes tenyészirányt.

Sok nehézséget kellett leküzdenie a mezőhegyesi ménes e kiváló parancsnokának, sokat kellett fáradoznia addig, míg végre az elért meglepő eredménnyel egyszerre megnyerte a tenyésztőközönség bizalmát a tenyészegyesületek rendszerével olyannyira, hogy ma már nemcsak a Mezőhegyesi messze környékén lakó egyszerű parasztemberek, hanem az odavaló uri tenyésztőközönség is szívvel lélekkel csoportosul körülötte az általa vezetett tenyészési egyesületekben. Az itt elért sikerek eléggé világosan arra utalnak, hogy az a tenyésztő, a ki biztos után akar járni, egymagára tipushoz ragaszkodik, mert a tarkánaltarkább keresztezési kísérletek a legkritikább esetben adnak kielégítő eredményt.

Az angoloknak bizonyára volt elég alkalmuk a keresztl-kasul való keresztezéssel javítási kísérleteket tenni s meg is tették azokat annak idején oly terjedelemben, hogy a náluk annyira értékes norfolki és clevelandi típus majdnem eltűnt a javítási művelet alatt. Szerencsésükre még idejekorán észrevették a régi jó fajták pusztulását; az érdekelt körök egyesültek és szigorú egyvértenyészéssel és tenyész-kiválasztással ma már elérték azt, hogy az összes tipikus tájfajták ismét virágzó tenyésztesnek örvendenek.

Hogy az egyvértenyészés, a törzskönyvelés és a díjazás együttevén mily nagy mértékben emelik egy fajta értékét, azt mi sem mutatja jobban, mint az angol viszonyok. Egy a „Hackney horse breeding association” törzskönyvébe fölvetett mén fedezési díja, — ha nem is nyert éppen első díjat a szokásos kiállításokon, — rendszerint 60 forint; ára a származás és díjazás kvalifikációja szerint 3 és 10,000 forint között ingadozik. Pedig mi, a nálunk elterjedt felfogás szerint, nem valami sokra becsüljük a hackneyt, mely valamikor, mint norfolki, a mi állami lótenyészeteinkben is helyet foglalt, de egyéb remek tulajdonságai mellett, szervezeti puhasága miatt, lassankint kiselejteztetett a méntelepekből, hogy helyet adjon a könnyebb, de acélosabb angol félvérméneknek.

Egyébiránt a hackney értéke, a mi tenyésztesünkre nézve mellékes; elég annyit tudnunk, hogy Angliában nagy értéke van s ezt tenyésztői egyesült, célzatos törekvéseinek köszönheti. Nagy értéke van, mert

tipust képvisel, melynek egyedei ugyan az ő tipikus „hibáik”-nál fogva még csak 325 ftos remontának sem alkalmasak, de azért mint luxuslovak rendszeren 1000 ftron felül elkelnek. De hát nekünk nincsenek-e típusaink a Nonius, a Furioso-North Star, a Gidran s egyéb állami tenyész-törzseinkben, melyeknek ménjei a magántenyésztés rendelkezésére állnak? Bizony vannak és azonfelül még rendkívüli kelendőségnek is örvendenek a külföldi vevők előtt, akik nyersen és egyenként is kitünően fizetik az állami ménesek számföldi és kiselejteztett kanczáit és heréltjeit; hátha még a luxuslövásárok módozatai szerint lennének összeállítva és bemutatva!

Hazánk lótenyészése egészben és mindenben az állami lótenyészintézetekre támaszkodik. A magántenyésztés pedig rosszul gazdálkodik a neki az államtól nyújtott támogatással, mert ha ma megszűnnének az áll. lótenyészintézetek, hát az egész országos lótenyészés alól ki volna rántva a gyékény. Hiszen jó, hogy az állam méneket ad a tenyésztőknek, de tenyész-kanczákról már maguknak a tenyésztőknek kell gondoskodniok; az már a társadalmi tevékenység feladata, hogy azt a kanczaanyagot megteremtse, mely állandó jó produkcióra képes. Tenyész-törzseket kell létesíteni akár helyi, akár országos jelleggel, melyek az állami lótenyészintézetek fontosabb tenyész-típusainak a magántenyésztésben való létesítését, reprodukcióját és megőrzését tüzte ki cél gyanánt. Ha alkalmas kanczaanyagra 2—3 generáción át jó Nonius (Furioso stb.) ménnek kerülnek következésképpen, akkor már megvan a típus, mely a törzskönyvelést, a nyilvántartást, a maga nemében való továbbfejlesztést megérdemli. Valljuk be nyíltan hogy „Pedigree Nonius”, „Pedigree Furioso” stb. kanczákat akarunk látni nagy számban a magántenyésztés kezén, melyek az angol „show-ring” mintájára rendezett tenyészállatdíjazásokon nyilvánosan szerzik klasszifikációjukat, mely saját és leszármazottaik értékét nálunk szokatlan és hallatlan magaslatokig emelné.

Mindez nem pusztá elmélet, hanem a gyakorlatban bebizonyított tény, melynek igazolására nem is kell Angliáig kalandoznunk. Elég a gróf d'Orsay által megteremtett mezőhegyesi tájfajta egyesület műhelyébe betekintnünk, hogy megtudjuk, hogy a parasztkézen nevelt, második vagy harmadik generációbeli Nonius-esikók még külföldön is keresett tenyészanyagot képeznek.

Hogy mikor indul meg nagyobb tenyész-törzsközönség a tenyész-törzsek létesítése iránti akció s vajjon megindul-e általában, az a jövő kérdése; de annyi bizonyos, hogy minél tovább késünk, annál többet veszünk.

Kiss Mihály.

ÜZEMTAN.

Rovatvezető: Hensch Árpád.

A szabad gazdaság.

— Adat a mezőgazdaság üzemtanához. —

Irta: Jaensch Emil.

IV. A szabad gazdaság feltételei.

Ha a szabad gazdaság feltételeit meghatározni akarjuk, akkor az, tekintettel a már elmondottakra, rövidesen történhetik. A gazdaság vezetőjének intelligenciája a szabad gazdaság feltételei között első helyre állítandó. Intelligencia alatt nemcsak általános műveltség, theoretikus tudás és gyakorlati ismeret a szűkebb foglalkozásban értendő, hanem ehhez kereskedelmi jártasság is tartozik, mely a forgalmat megérteni és saját céljaira kihasználni bírja; továbbá a gazdaság vezetőjétől megkövetelendő azon képesség is, melylyel alárendeltjeit, különösen munkásait helyes bánásmódban részesíteni és általános humánus érdekből szorgalomra, rendre és takarékoságra

buzdítani és ilyen értelemben vezetni is bírja. Intelligencia hiányát mutatja az, ha a munkásoktól kegyetlen bánásmódban részesül, kizsároltatik avagy csak annyira kiméltetik, mint azt a törvény kevés és gyakran igen enyhe paragrafusai előírják. Az embernek egy színen való tartása a dolgozó állattal, a mint azt az ember minden működését uraló önzés természetes törvénynek akarja nyilvánítani, különösen megboszulja magát a mezőgazdasági üzemnél, mely a munkás szabad tevékenységét inkább követeli meg, mint sok gyáriipar.

Mert nem holt, érzéketlen gépek, hanem élő lények, igavonó haszonállatok azok, melyek ápolását és vezetését a vállalkozó munkásaira kénytelen bízni. Különösen a szabad gazdaságnál a jó bánásmód által elérhető jóakarata a munkásnak és az engedelmesség annyival is inkább szükséges, mert az egy gépezettel összehasonlítható, melyben mindennek óraszerkezetű pontossággal járnia kell. Jóakarata és helyes engedelmesség itt a fém szilárdságát képviseli a nélkül, hogy a merevség hátrányait bírja.

Az intelligenciához tartozik továbbá azon ismeret és tehetség is, mely a férfit arra képesíti, hogy az állam feladatát megértse és a modern kor követelményeinek eleget tegyen.

A szabad gazdaság függ továbbá a rendelkezésre álló munkaerő és a munkások használhatóságától. A hol a munkaerő hiányzik, ott a többnyire sokat ígérő tervek sem használhatók. A régen megszokott gazdasági üzemenél az egész felügyelő és cselédszemélyzet az előforduló munkákhoz és az egyformán maradó viszonyokhoz van szokva. Újításokkal szemben állanak szokások, melyeket előbb le kell győzni. Ez áldozatot igényel és ezt a siker által kell helyreállítani. Minél magasabb a munkás műveltségi foka, annál könnyebben lehet a kulturákat változtatni, új gépeket és eszközöket az üzemen használni vagy az állattartást egy másik irányát követni. A mint tehát a vezető intelligenciája, úgy a gazdasági személyzet magasabb műveltségi foka is szükséges a szabad gazdasághoz.

E rendszer feltételeihez tartozik ezenkívül a szaporított tőke. Magasan fejlődött gazdasági üzem csakis sok tőke felhasználásával lehetséges és az üzem belterjessége éppen a tőke mennyiségével méretik.

Egy további feltétel, hogy a szabad gazdaság a nagy piac számára termelhesen és elegendő forgalmi eszközökkel bírjon. A piac nagyságával emelkedik az előnyös eladás lehetősége. Igaz, hogy a mezőgazdaság terményei megközelítőleg sem olyan szállításképesek, mint az iparéi, egyrészt térfogatuk, másrészt csekélyebb tartósságuknál fogva. De az ujjor ugy mennyiség valamint minőségileg javított forgalmi eszközei a mezőgazda piacát is kibővítették. A gabonakereskedelem története bizonyítékokkal szolgál. Nincs a világgerekségen olyan távollevő állam, mely gabonájával nem számítana a londoni piacra. Az eladás a világpiacra a mezőgazdasági termények tökéletesítése és ezek feldolgozása által szintén könnyítve van. A különösebb használhatóság a világpiacra való tekintettel nincsen hátrányos. A világpiac továbbá az, mely a minőségre is kellő tekintettel van, ami a mezőgazdaság magasra fejlődött üzemenél nagy fontossággal bír. Ha a mezőgazda nem is olyan terményeket nyújt, melyek a divatnak volnának alávetve, azért a kereslet mégis a minőségre való tekintettel változik és ebből nagy jövelmet hajthat a szabad gazdaság. Hogy a forgalmi eszközök és a piac erős fejlődése minden áru részére jelenleg a szabad gazdaság általánosabb bevezetésének tulajdonképpeni alapja, előbb bővebben lett előadva.

Amennyiben a lehetséges kombinációk számával azon valószínűség is fokozódik, hogy a lehető legjobb lesz összeállítható, a szabad

gazdaság feltételei közé sorozandó még elegendő választék a mívelendő növényekben és a tartandó állatokban. Ha az egyik vagy másik irányban a természet vagy emberi berendezések által szűkebb tér szabtott, úgy ezáltal a szabad gazdaság fejlődése is megbénítatik. A szabad gazdaságot üző kertész sokkal nagyobb mennyiségű kulturnövényekkel rendelkezik és sokkal több mívelési módot ismer. Termékei ennél fogva változatosabbak, mint a mezőgazdaságé. Az erőt, melyet a mezőgazda Isten áldásától vár, ő szorgalmas öntözéssel pótolja, a nap jótékony melegét az üvegház melegével, a talaj természetes gazdagságát trágyatömegekkel és így minden irányban szabad kezét biztosít magának.

Minél nehezebb a kultúra, minél több gond és munka fordítandó a gazdasági tárgy egyes részeire és a gazdaság ágaira, annál kisebbnek kell a tárgynak lennie, mely egy kezelőre bízatik. Ebből ered azon követelmény, hogy szabad gazdaságot csak kisebb birtoktesteken üzhetünk, melyeken, mint egysegeken gazdálkodhatunk. Ugyanezen követelmény a gazdasági tárgy egyes részeire nézve is áll. És tényleg tapasztaljuk is, hogy a kultúra haladásával a gazdaságok kisebbednek. A kertészet példája itt is áll. A kertész állandóan kis területet mível, mely megint apró parcellákra van osztva és ezek mindegyike utak, meszgyék által könnyen hozzáférhetővé van téve és akadálytalanul megmívelhető.

Feltételül tekintendő továbbá a szabad rendelkezést és mozgást akadályozó befolyások kizárása, legyen az egyes osztályok különös jogai, vagy bevett szokás, szolgálmány stb. Ha a szabad gazdaság, vagy annak egyik része olyan rendeltetésnek van alávetve, mely szerint a termelt gabonából és állati termékekből természetbeni fizetések teljesítendők, úgy a szabad gazdaság üzeme nem lehetséges. A legelőjog, dézsma stb. példája ilyen akadályok, melyek a jelenkorban többnyire legyőzettek, utolsó maradványai nemsokára a multhoz tartoznak.

Végül fölemlítendő, hogy ugyan nem okvetlen követelmény, de mégis kívánatos, hogy szabad gazdaságnál a kezelés a birtokos és nem a tiszték vagy bérlők kezében legyen. Minden hátrány, mely más rendszernél a kezelésből ered, a szabad gazdaságnál nagyobb mértékben következhet be. Itt a bizalomnak, melylyel a birtokosnak a kezelő iránt viseltetnie kell, messze menőnek kell lennie és csakis a tiszt magasabb személyi tulajdonságai által biztosítható. Kevesebb rizikót vállal a birtokos a bérlővel szemben, ki a szabad gazdaság rendszere szerint dolgozik. Nem szabad elfelejteni, hogy más rendszernél is az inszolid bérlő a birtokost károsíthatja, mely károk ellen semmiféle szerződési pontokkal a birtokos nem védheti magát. E két utolsó követelmény tehát az elsőre vezethető vissza, mely az intelligenciát, mint a szabad gazdaság követelményét állítja fel.

A kisgazdaság további fejlődésével a szabad gazdaság feltételül felállított viszonyok is annak javára fognak fejlődni. Mindazon körülmények, melyek a szabad gazdaságot elősegítik, szaporodnak, tökéletesbednek, legelől a mezőgazdasághoz szükséges intelligencia, a munkaerő, tőke, míg ellenben azok, melyek a szabad gazdaságnak útjában állanak, redukálódnak és egészen elenyésznek s így sokszor hangoztatott mondat: a szabad gazdaság a jövő gazdasága — egészen helyes volt. Mi azonban azt hisszük, hogy ezen idő máris megérkezett, beteljesedett.

GAZDASÁGI GÉPÉSZET.

Rovatvezető: ifj. Sporzon Pál.

Gőztalajmívelés szövetkezeti alapon.

A gőzerővel való talajmívelésnek ezt a módját nálunk még nem honosították meg, pedig helyesen keresztülvive egyesíthetné magában a házilag végzett gőztalajmívelés és a bérszántás előnyeit azok hátrányai nélkül.

Hogy ez az eszme nálunk eddig nem tudott testet öltetni, azon nem lehet csudálkozni, mert a szövetkezeti érzék gazdaközönségünkben az utolsó időkig is csak nagyon kis mértékben volt észlelhető. A súlyosbodó viszonyok azonban végre életre lobbantották a szövetkezést és úgy a gazdaközönség, mint az állam részéről megindult, a szebb jövővel kecsegtető, szövetkezeti működés munkája. Igaz, hogy még csak a kezdet elején vagyunk, de előre látható, hogy a kényszerítő körülmények hatása alatt a ma még gyenge kis csirából hatalmas fa lesz, melynek gyümölcseit a magyar gazdaközönség fogja majd élvezni.

Nem lehet e sorok czéjja a szövetkezeti eszmének propagandát csinálni. Az az erre hivatottabbak dolga. E sorok csak rámutatni akarnak arra, hogy, hogy mint minden nagyobb dolognál vagy vállalkozásnál, úgy a gőzerővel való talajmívelésnél is jobban és többet elérhet több gazda, mint egy. Jobb eredményre és kevesebb költséggel juthat a gazda a gőztalajmívelés előnyeire, ha társaival szövetkezve megosztja a terheket, mintha azt egyedül viselné.

A dolog éppen nem lehetetlen, azt mutatják a nyugati agrikulturnál államokban már meglevő gőztalajmívelési konzorciumok. Csak egy kis jóakarattal, kölcsönös bizalom és helyes megegyezés kell hozzá, az eredmény el nem maradhat.

Hogy az egyes esetekben miként kellene az ilyen gőztalajmívelési szövetkezetet megcsinálni, arra ugyan határozott tetteket felállítani nem lehet, de a következő példa alapján hozzávetőleg meg lehetne állapítani az esetleg életbe léptetendő szövetkezet munkarendjét és költségzámítását.

Tegyük fel például, hogy egy 400 holdas birtokos szeretne gőztalajmívelést alkalmazni s e czélra szomszédjaival közösen gőzekekészletet beszerezni. Feltéve, hogy a szomszéd gazdaságok talaja is hálás a mélymívelés iránt s ott is mutatkoznék hajlandóság ily szövetkezésbe belemenni, első sorban is az évenként megmívelendő területre nézve kellene tisztába jönni. Ha a szomszéd gazdaságok négyen-öten együtt 3000 hold kiterjedésűek s ha csak oly távol vannak egymástól, hogy a gőzekekészlet egyik gőzgépe által vontatva egy nap alatt a legmesszebb eső gazdaságba is oda érhet akkor már megvan a lehetőség arra, hogy a gőzeke számára elegendő munkaterület biztosítható. Nem kell ugyanis a legnagyobb, legerősebb gőzeke-rendszert választani. A 10 lóerős két gőzgépes rendszer teljesen megfelelné itt, mert ezzel egy év alatt 1200 holdnyi terület megmunkálható s ebből 400—600 hold mélyen is. Kötött talajokra, melyek nehezen mívelhetők, lehet esetleg valamely erősebb rendszert választani, szintugy akkor is, ha nagyobb területek mélymíveléséről lenne szó. Ez a megválasztás tisztán csak a helyi viszonyoktól függ ugyan, de azért az ilyen kisebb szövetkezeteknél a 10 lóerős kétfépes rendszer valószínűleg leginkább megfelelné.

Ha már így a szomszéd gazdaságok elvben megegyeztek volna a közösen beszerzendő gőzekekészlet dolgában, először is annak elhelyezéséről kellene gondoskodni. Erre az egyik gazdaságot kellene kiválasztani, mely legalkalmasabbnak mutatkozik erre a czélra. A gazdaság helye nem annyira fontos, mert

a feltétel szerint egy nap alatt eljuthat a gőzeke a legtávolabbi gazdaságba is. De fontos az, hogy melyik gazdaságban van alkalmas hely a gőzekekészlet elhelyezésére, a szükséges javító műhely, gépészlakások stb. felállítására.

A másik dolog lenne az évi munkarend megállapítása. A házilag végzett gőztalajmívelésnél a gőzekekészlet ugyszólván egész éven át találhat munkát a tél és nyárelő kivételével. Ugyanígy áll a dolog, ha több gazda közösen szerzi be a gőzekét. A tarló felszabadulása után az első erősebb fagyig s tavasszal a fagy kiengedése után az utolsó tavaszi vetés előttig lehet a gőztalajmívelő készletnek munkát adni. Már most esetleg úgy is lehetne beosztani a dolgot, hogy a két gőzgépet a kötéldobok leszerelése után a cséplésnél használnák nyáron át. A Fowler-féle kisebb gőzeke lokomobilok ugyanis úgy vannak szerkesztve hogy kötéldobjuk könnyen leszerelhető és a gőzgép uti mozdony gyanánt vagy — miután lendítő kereke van — hajtó mozdony gyanánt használható. Kisebb gazdaságokban ugyanis a tarló feltörését az iga a kettes vagy hármas ekével rendszerint idejére elvégezheti, úgy hogy az aránylag kevés erő igénylő munkára a gőzerő nem volna okvetlen szükséges. A cséplés befejezése után megkezdődne a keverő szántás és őszi vetés után a mélyítés. A két gőzgép egymástól külön egyidejűleg két gazdaságban is lenne használható cséplésre és segítene a cséplés munkáját befejezni. Ha pedig nem akarnák cséplésre használni a gőzgépeket, akkor mindjárt tarlószabadulás után megkezdődhetne a tarlótörés gőzerővel. Már most a szövetkezett gazdaságok az előre megállapított sorrend szerint kapnák meg egymásután a gőzekekészletet. Ez a munkasorrend az, melynek talán legnehezebb a megoldása. De egy kis jóakarattal ez is jól megoldható.

Hisz a bérszántási vállalkozó sem dolgozhat egyszerre két helyen egy gőzekekészlettel s azért mégis türelemmel megvárják a bérlő gazdák, míg rájuk kerül a sor. A sorrendet nem lenne nehéz megállapítani, mivel minden gazda már előre tudja, mekkora terület jut nekik egyéb őszi szántásra. A mélyítendő területek nagysága vagy a megmívelendő föld mívelhetési viszonyai szerint lehetne a sorrendet megállapítani olyformán, hogy a legtöbb területre vagy esetleg a legnehezebb míveltű földre menne a gőzeke először s így tovább a többire. Vagy pedig csak a mélyítést tekintve, a legtöbb mélyítendő területre menne először s oda menne utóljára, hol a mélyítésen kívül legtöbb területet akarnának egyszerű őszi szántással megforgatni. Egy kis jóakarattal nem volna nehéz olyan megállapodásra jutni, hogy minden gazdaság megkaphatná kellő és elegendő időre a gőzekét. Igaz, hogy egyik vagy másik helyen talán elmaradna egy-egy darab a hirtelen megváltozott időjárás vagy más okok miatt, de azért évenként megmívelendő minimumot nem lenne nehéz szabatosan megállapítani.

Télen át az egész készlet bevonulna rendes telepére s ott az okvetlen szükséges tisztogatások, esetleges javítások a tavasz beálltáig el lennének végezhetőek.

Tavaszi munkákra, ezek közt különösen a grubberozásra, már könnyebb lenne a megállapodás. A grubberozás gyors munka — hogy mennyivel jobb ez a tavaszi szántásnál, azt felesleges itt magyarázni — s a gőzgrubber idejére elvégezhetné az összes neki szánt területeket.

Ismétlem, hogy éppen nem nehéz egy kis jóakarattal mellett úgy megállapítani a sorrendet, hogy minden érdekelt fél kellően ki legyen elégítve. Ha pedig még maradna a kiszabott munkákon kívül kedvező idő — mint pl. az idején — és egyik-másik gazdaság fel akarná használni azt még nagyobb terület felszántására, az sem okozna nehéz-

séget. Egy nap alatt ott lebet az egész készlet s másnap már munkába állhat.

Harmadik dolog a *pénzkérdés*. Talán elsőnek kellett volna azt tennem, de mégsem lehetett, mert hiába van pénz, ha nincs terület és közös megegyezés.

A pénzkérdésnél elsősorban a *gőzekekészlet beszerzése* veendő figyelembe. Ami ezt illeti, az előzőkben ajánlott 10 lóerős gőzekekészlet beszerzési ára összes tartozékaival 4—5 gazdaságra elosztva, aránylag nem nagy terhet róna egy-egy gazdaságra. Egrészt azért, mert 4—6000 forintnál többre nem menne s másrészt azért, mert kölcsönös jótállás mellett az *amortizációra való megvétel* is kivihető lenne. Ha a gyáros vagy gépkereskedő 4—5 gazdaság közös jótállását bírja, bizonyára szívesen belemegy oly üzletbe, mely mindkét félt kielégítheti. Az amortizációs vétel ebben az esetben talán legelőnyösebb lenne, a gazdára nézve. A gőzekekészlet beszerzési ára több évi részletekben legkönnyebben lenne törleszthető.

A beszerzési áron kívül, van még a tőke amortizációja, a kamat, az üzemköltségek és a karbantartási költségek.

A milyen nem helyesnek tartom a házilag végzett göztaajmivélésnél felvenni szokott magas *amortizációs százalékokat*, olyan megfelelőnek mondható az ilyen esetekben. Két eset állhat ugyanis fenn. Vagy az, hogy a szövetkezett gazdaságok egyszerűen kifizetik a gőzekekészlet árát, — ez lesz a ritkább eset — vagy pedig az, hogy amortizációra veszik meg a gépeket. Első esetben a tőke 8—10% okvetlenül amortizációba leirandó lenne, de nemcsak egyszerű könyvviteli művelet alakjában, hanem az amortizáció összege készpénzben minden évben félreteendő lenne, hogy így az amortizációs évek befejeztével tehát 10—14 év múlva oly nagy tőke álljon a szövetkezet rendelkezésére, melyből esetleg egy teljesen új gőzekekészlet legyen beszerezhető. Itt helyén van a 8—10%-os amortizáció, mert a gőzekekészlet sokkal inkább igénybe lesz véve a többszöri vándorlások, átszállítások által, mintha az egy uradalom gazdaságában állandóan, aránylag kevesebb átállításokkal, dolgozhat. De helyén van a magasabb amortizációs százalék azért is, mert a tőke többek közös tulajdonát képezvén, az épségben fentartandó mindaddig, míg annak felosztása közösen meg nem állapítatik. Mivel pedig az érték — már t. a gőzekekészlet pénzértéke — tényleg évről-évre fogy, az értékcsökkenés készpénzben helyettesítendő, hogy a készlet teljes elértéktelepedése esetén a tőke érintetlenül megmaradjon s esetleg új készlet beszerzésére fordíttassék.

Ha pedig törlesztésre vétetnék meg a készlet, akkor a gyárossal közösen megalkudott amortizáció és tőkekamat lenne évente fizetendő, illetve kirovandó a szövetkezet tagjaira az alább feltüntetett arányban.

Mindkét esetben bizonyos idő múlva a készlet teljesen törlesztve lenne s így mint nyereség állna a tagok rendelkezésére. Ha már most egyik-másik tag ki akarna lépni a szövetségből s kérné a reá eső részt, akkor a meglévő készlet pénzbeli értéke meghatározatnék közösen s az illetőnek része a hozzájárulás arányában kifizethető lenne, mikor a gépkészlet 5 birtokos tulajdonából 4 vagy 3 birtokos tulajdonába menne át.

A kamatot az első esetben nem lenne szükséges készpénzben összetenni, mert a szétosztáskor ugyanazon arányban osztatnék szét, mint a hogy összeadatott. Ezt a kamatot a szövetkezet tagjai az évenként megmivelt területeik mivelési költségeinek terhére irhatják fel.

A mi az *üzemköltségeket* illeti, azokat legegyszerűbben úgy lehetne kivetni, hogy a mint a gőzekekészlet az egyik gazdaság területére jött, attól kezdve egész addig, míg

annak területét el nem hagyta, az üzemköltségek az illető gazdaság által fedeztetnének. Ezen üzemköltségekbe lenne számítandó a tüzelő anyag, és víz stb. fuvarozása, a gépezetek élelmezése, a szükségelt segéd munkások és az esetleges külön — holdankénti — jutalmak. A gépezetek rendes, évi fizetése közösen lenne viselendő és pedig az évenként tényleg megmivelt területek arányában.

A *karbantartási költségek* ugyancsak közösen lennének viselendők, szintén a megmivelt területek nagyságának arányában.

A *költségek felosztása* a munkarend megállapítása mellett lenne a legfontosabb teendők egyike.

Magától értetődik, hogy a példának felvett 5 gazdaságba alig sikerülne úgy beosztani a dolgot, hogy mind az öt gazdaság egyenlő mértékben járuljon hozzá a beszerzési költségekhez és egyenlő nagy területet miveltessen meg egyenlő módon minden évben s így az üzemköltség és karbantartási költség is egyenlően legyen felosztható a szövetkezett öt gazdaságban.

A költségek felosztásánál csak az *amortizáció a karbantartási költségek* és az alkalmazott *gépezetek rendes évi fizetése* jönne tekintetbe.

Az *amortizáció a beszerzési tőkében való részese* alajján lenne kivetendő, azaz, ha például az 5 gazdaság egyike a vételárhoz 6000 forinttal járult volna hozzá, akkor évenként e tőkének 8 vagy 10%-át fizetné le készpénzben a közös pénztárba. Ha azonban a gép amortizációs törlesztésre lett volna véve, akkor az illető gazdaság a *megmivelt terület nagyságának arányában* járulna a törlesztési tőkéhez. De mivel megeshetnék, hogy egyik vagy másik gazdaság még a tőke teljes letörlesztése előtt vissza akarna lépni a szövetségből s így a terhet egészen a többi társra akarná hárítani, ennek elejét lehetne venni azzal, hogy az amortizációhoz való hozzájárulás aránya ugyan a megmivelt terület nagysága szerint állapítatik meg; de egy bizonyos *minimumot* pl. 300 frtot minden esetben kellene fizetni azon gazdaságnak is, mely nem mivelt oly nagy területet vagy a mely ki akar lépni a szövetségből. És ez fizetendő lenne mindaddig, míg vagy az egész tőke törlesztve nincs vagy a többi társ gazdaságok közös megegyezés alapján hajlandók magukra vállalni kilépett társuk kötelezettségeit.

A karbantartási költségek az év végén ugyancsak a *megmivelt területek arányában* osztandók szét, még pedig olyformán, hogy az első évben az év elején összetenne a szövetkezet pl. 300 frtot, hogy az esetleg évközben felmerülő sürgős javítások ezen alaphól lehetnének fedezhetők. Azután minden évben leszámoláskor a tényleges kiadások felosztatnának és fedeztetnének, úgy, hogy a 300 frtos tatarozási alap folytonosan készleltben maradjon.

Végül a gépezetek rendes, évi fizetése ugyancsak ily módon lenne felosztandó s az *előre összetett alaphól* negyedévenként azoknak kiadatnék az első évben. Ezen első év végén azután a már ismert fizetési összeg, a megmivelt területek arányában adatnék össze.

Az a gazdaság, melyen a géptelep és a gépezetlakások vannak, miután jobban meg van terhelve, felszámíthatna a gépek eltartásáért *raktárbért*, a gépezetekért *lakásbért* s ez a közösen megállapított bérösszeg az illető gazdaságra eső *tatarozási költségek és gépezetfizetés* terheiből a leszámoláskor az illető gazdaságnak betudandó lenne.

A költségek felosztása tehát, mint már többször említve lett, a megmivelt területek nagyságának arányában történné. Igen ám! de minden gazda tudja, hogy a mélyszántás több hasznot ad, értékesebb, mint a tarlószántás, vagy esetleg boronálás, vagy a rendes öszi szántás. S ha most tisztán csak a megmivelt területek nagysága lenne figyelembevéve, könnyen előfordulhatna az az eset, hogy az

egyik gazdaság felszántana pl. az egyik évben 200 holdat mélyen s a másik felszántana ugyanekkor szintén 200 holdat, de sekélyen. Akkor nem lenne igazságos, ha az a gazdaság, mely csak sekélyen szántott ezévbén, ugyanannyit fizessen, mint az, amelyik ugyanakkora területet, de mélyen szántott meg. A gép a mélyszántásnál jobban igénybe lett véve, mint a sekélyszántásnál, tehát úgy az amortizáció, mint a karbantartási költségek joggal lehetnek nagyobbak a mélymivélésnél, mint a sekélymivélésnél.

Eppen ezért meg kellene állapítani, hogy a *mélyszántás, a sekélyszántás, a grubberozás és boronálás munkái milyen kulcs szerint lennének számítandók*. Például a mélyszántásért kétszerannyit kellene fizetni, mint a sekélyszántásért és négyszerannyit, mint a boronálás vagy könnyű grubberozásért. Vagyis, ha pl. a boronálásért 0.50 kr. teher esnék 1 hold földre, a sekélyszántásért 1 forint, a mélyszántásért 2 frt lenne fizetendő.

E kulcs megállapítása közös megegyezés alapján jönné létre, s természetesen feltételeznék, hogy meg legyen állapítva a mélyszántás határa, a sekély szántás határa és a grubberozás mélysége.

Még egyszerűbb felosztás lenne, ha a terület nagyságtól és a mivelési módoktól teljesen eltekintve egyszerűen a *munkanapok száma* vétetnék alapul. Ez esetben is elég pontosan és igazságosan lenne a hozzájárulási arány megállapítható, mert hisz tudjuk, hogy minnél sekélyebben dolgozik az eke, annál többet szánthat s viszont. Ilyenformán tehát pl. az egyik gazdaság 200 holdat mélyen szántana fel, ott a gőzeke 6 holdas napi átlag mellett dolgoznia 33.3 nap, míg a másik gazdaságban 200 hold sekély felszántásánál 12 holdas napi átlagnál 16.6 nap dolgozna, tehát az egy napra kivetett átlag teher elég igazságosan lehetne elosztható. Itt azonban két baj van. Az egyik az, hogy a napok ősszel rövidebbek s az a gazdaság, mely legutoljára kapja meg a gőzekeit, napi munkabírásban hátra marad a többinél s kevesebb napi munkáért annyit kénytelen fizetni, mint a többi nagyobb napiátlagért. A másik az, hogy az esetleg nehezebben hozzáférhető területeken lassabban megy a munka, mint a könnyebben hozzáférhető, szabályos táblákon. Azért esetleg úgy lehetne itt a legjobban megoldani a dolgot, ha *szántási órák szerint* lenne fizetendő a részlet. Ez lenne a legigazságosabb, csak hogy pontos munkanapló-vezetést kíván.

Egyébiránt ezek csak példák. Az illető társuló gazdák ezek alapján találhatnának esetleg még kedvezőbb megoldásokat is.

Ezekben vannak összefoglalva a szövetkezeti alapon keresztülvihető göztaajmivélés lényegesebb pontjai. Nem recezt akar ez lenni, melylyel azt szóról-szóra követve, pontról-pontra betartva, biztos eredményt lehetne elérni. Csak példának van felhozva. Csak vélemények ezek, hogy mintegy tájékoztatásul szolgáljanak, mily alapon lehetne életbeléptetni a szövetkezeti göztaajmivélést nálunk is.

A göztaajmivélés előnyei tagadhatatlanok, annak szövetkezeti uton való megvalósítása a középbirtokosok számára éppen nem kivihetetlen. Legelső követelmény a kölcsönös bizalom és összetartás. A többi rendszeres munkával s kitartással el lehet érni.

Bizonyára vannak olyanok is, kik e sorok olvasásakor azt gondolják magukban, hogy hisz szép dolog ez, jó is lenne, de hát *„közös lónak turós a háta“*. Ezeknek az a válasza: nézzék meg hány apró kis szövetkezet van parasztagdánk közt a gözeseplők beszerzésére és használatára. Pedig ott kevésbé intelligens és szegény emberek álltak össze, kevesebb tudással s nagyobb bizalmatlansággal. Mégis prosperálnak s évről-évre több a közös gözeseplőkészlet s ugyan kevés ily szövetkezet bukott meg meg!

Ifj. Szponzon Pál.

GAZDASÁGI IPAR.

Rovatvezető: Zalka Zsigmond.

Egy 7 hl.-es mezőgazdasági szeszgyár üzemi előírányzata.

A recicai uradalomtól alábbi általános érdekű kérdéseket vettük:

Gazdaságunk megköveteli, hogy állandóan 100 drb ökröt hizlaljunk. Az abraktakarmány értéke 35—36 frt naponta és ezt megtakarítandó szándékunk egy 7 hl.-es szeszgyárat építeni.

1. Ajánlja-e, hogy szeszgyárat építsünk, tekintve, hogy 5000 mm. szénát nem lehet jól értékesíteni, a trágyára nagy a szükségünk, a tengeri itt jól díszlik és a munkaerő nem drága.

2. Mibe kerül körülbelül egy 7 hl.-es gyári berendezés, épületet nem számítva, mert az van?

3. Mekkora lehetne a hízó ökörállomány egy 7 hl.-es gyárnál?

4. Mivel fánk van elegendő, mennyi szénat takarítunk meg más ilyen hasonló gyárral szemben?

5. Hány kg. tengeri szükségeltetik 1 hl. nyert szeszhez?

6. Milyen személyzet szükségeltetik a gyár vezetéséhez?

7. Lehet-e gépész olyan, kinek fekvőgép-vizsgálója van, de még nem volt szeszgyárban alkalmazva?

8. Mennyi állami kedvezményt kapni ilyen gyárnál hl.-kint?

1. Egy mezőgazdasági szeszgyár felállítása a mai szeszárok és nyersanyagárak mellett ajánlható. 7 hl.-es napi termelés mellett a szeszgyár tiszta haszna a produkált moslék és a trágya.

2. Egy 7 hl.-es mezőgazdasági szeszgyár teljes berendezése belekerül 18—20 ezer forintba.

3. A hízó ökörállomány 7 hl. napi termelés mellett körülbelül 100 darab lehet.

4. A napi szénmegtakarítás a kazán, gőzgép és a gyár berendezése szerint 8—12 q szén.

2. Egy hektoliter szesz előállítására rossz üzem mellett kell 285 kg. tengeri és 35 kg. árpa, közepes üzem mellett 266 kg. tengeri és 32 kg. árpa, jó üzem mellett 243 kg. tengeri és 30 kg. árpa.

6. A gyár vezetéséhez szükségeltetik egy szeszfőző, aki egyuttal gépész is, egy fűtő és 4, legfeljebb 5 napszamos.

7. Olyan gépész, akinek fekvő gépekről szóló vizsgája van, a szeszgyárban gépész gyanánt alkalmazható, de ekkor egy külön szeszfőzőt kell tartani, ami az üzemi költségeket drágítja. Legjobb, ha a szeszfőző egyuttal gépész is.

8. A mezőgazdasági szeszgyárat 7 hl. napi termelés mellett minden előállított hl. szesz után 3 frt bonifikációban részesülnek.

a—d.

Egy 7 hl.-es mezőgazdasági szeszgyár jövedelmezősége.

Dr. S. J. ur a következő kérdést intézte hozzánk:

Békésmegyében gazdálkodom, ahol 2000 holdas birtokom és 1000 holdas bérletem van. Birtokomon egy 7 hektoliteres szeszgyárat szeretnék felállítani, ámde nem vagyok ezen szeszgyár jövedelmezősége iránt tisztában, különösen mivel vidékünkön nincsen gazd. szeszgyár, miért is a következő kérdést batorokdom megköszöndeni, kérve mielőbbi becses választát:

1. Jövedelmez-e valamit — a moslékon kívül — egy 7 hl. gazd. szeszgyár, különösen akkor, ha kukoricát termő vidéken, kizárólag kukoricából tervezetik az égetés?

Ha igen?

2. Mi az oka annak, hogy a Nagy-Alföldön (J.-N.-K.-Szolnok, Békés, Bihar megyékben) nincsen gazd. szeszgyár? és miért nem építenek gazd. szeszgyárat ezen a vidéken?

Egy 7 hl.-es napi termelésű szeszgyár, amely nyersanyagul tengerit dolgozik fel, a mai nyersanyag és szeszárok mellett határozottan szép jövedelemmel dolgozik.

Feltéve, hogy a szeszgyár a teljes kontingenst kitermeli, a bevételek kitennek:

1680 hl. szesz à 16 frt 50 kr. . . . 27,720 frt.

Bonifikáció 1680 hl. után à 3 frt . . . 5,040 .

Összesen . . . 32,760 frt.

A kiadások megközelítőleg a következők:

4,400 q tengeri à 4 frt 50 kr. . . . 19,800 frt.

630 q árpa à 6 frt 3,780 "

25 q rozs à 7 frt 175 "

3,000 q szén à 1 frt 3,000 "

szeszfűtő, egyuttal gépész fizetése . . . 1,000 "

fűtő fizetése 350 "

4 napszamos à 50 kr. 560 "

kenő olaj, petróleum, stb.-re 300 "

javitásokra 300 "

30,000 frt befektetés, tőkeamat és amortizációja 10%-al 3,000 "

Összesen . . . 32,265 frt

marad tehát haszon 495 frt, ezenkívül a moslék és a trágya. A produkált moslék mennyisége kitesz 24,000 hektolitert s ha ezt 20 kr. értékesítéssel vesszük számításba, ugy a tiszta haszon 5,295 frt és a trágya.

Ha a szesz ára emelkedik, annak arányában emelkedik a tiszta haszon is. Viszont, ha a szesz ára csökken, vagy ha a nyersanyagok ára emelkedik, kevesebb lesz a haszon is, ugy hogy esetleg a szeszgyárnak csak a trágya-produkció marad tiszta haszon gyanánt.

A második kérdésben felvetetteknek oka az, hogy az Alföldön ezideig inkább az extenzív gazdálkodási rendszer üzetett s emellett a mesterséges takarmány előállítására nem volt szükség. De nem tette indokoltá a mezőgazdasági szeszgyárak felállítását az eddigi gazdálkodási rendszer sem. Az intenzivebb gazdálkodás mellett emelkedvén a trágyaszükséglet, ez nagyobb takarmányprodukciót kíván meg s így azon gazdaságok, amelyek az intenzivebb gazdasági üzemre mennek át, lassanként befogják látni a mezőgazdasági iparok fontosságát és szükségességét s valószínű, hogy egy-két évtized múlva már az Alföldön is nagyobb számú szeszgyár fog felállítani. a—d.

KÜLFÖLDI SZEMLE.

Németország. Szigorított munkástörvény.

Az anhalti hercegség képviselőháza elé munkástörvény-javaslatot adtak be, melynek főbb lényege a következő: 1. Azok a mezőgazdasági munkások, kik elfogadhatók ok nélkül vonakodnak munkába állni, avagy elhagyják a munkát, 3 márka pénzbírságra, behajthatatlanság esetére 10 napig terjedő elzárásra ítéltetnek. A büntetés csakis a munkaadó panasz alapján történik. Annak panasz csak akkor vétetik figyelembe, ha a büntetendő cselekmény elkövetése után, egy héten belül nyújtatik be. A panasz azonban vissza is vonható. 2. Ha a kötelezett munkások vonakodnak munkába állni, illetve azt ok nélkül elhagyják, a munkaadónak jogában áll őket, a rendőrség igénybevételével, karhatalommal a munka színhelyére állítani. A hatóság megkeresése munkaadó részéről ez esetben is egy héten belül történjék. 3. Ki a mezőgazdasági munkásokat a munkábaállástól lebeszéli, vagy ki a dolgozó munkásokat a munka elhagyására csábítja, 150 márka pénzbüntetésre, illetve hat heti fogházra büntetendő. A munkaadó által szenvedett kárért pedig felelős. 4. Ha a mezőgazdasági munkások ugy akarnak a munkaadótól engedményeket kicsikarni, hogy tömegesen, összebeszélve fenyegetőznek a munka elhagyásával, vagy odahatnak, hogy a folyamatban levő munkát megakaszszák, egy évig terjedhető fogházbüntetéssel sújthatók! A bujtozatok még akkor is ugyanilyen büntetésnek vethetők alá, ha nem mezőgazdasági munkások volnának.

A mezőgazdasági attachék ügye. A német mezőgazdasági tanács 1883-ban penditette meg az eszmét, hogy a külföld nevezetesebb városaiban mezőgazdasági attachékat állítsanak a nagykövetségekhez osztva, kiknek feladatukká tételnek kormányukat a külföld agrár-törvénykezéséről értesíteni, a mezőgazdasági termésvizsnyokról, továbbá a kivitelre kerülő produktumokról, az illető ország vám s közlekedésügyéről hetenként szakszerű felvilágosításokat, jelentéseket tartoznak meneszteni.

Miután ilyen feladattal terhelt attachéi állások szervezéséről néhány évvel ezelőtt nálunk is volt szó — lássuk mire mentek velők a németek, kik tizenkét évi gondolkodás után, tehát 1895 ben tényleg osztottak is nagykövetségeik mellé mezőgazdasági attachékat? Négy évi tevékenységük után ma arra a meggyőződésre jutottak Berlinben, hogy az attachék nem felelnek meg a hozzájuk fűzött várakozásoknak, a miért szemrehányás semmi esetre sem a „Bund der Landwirthe“ illeti, mely nem szünt meg az állások szervezése mellett kardoskodni éveken keresztül, hanem a hiba minden valószínűség szerint a szervezésben rejlik. Első sorban is a mezőgazdasági attaché, kinek egy kiterjedt ország, például az Egyesült-Államok mező- s közgazdasági viszonyairól kell felelnie — munkával tul van terhelve, mert mindent személyesen kell végzenie. Irodai teendői végzésére segédre, irodai személyzetre volna szüksége, állását véglegesíteni kellene s végre segéd gyanánt oly mezőgazdasági oklevéllel bíró ifjakat kellene melléjük rendelni, kik egyrészt a későbbi attaché-állások jelöltjei — de olcsó munkaerők is lennének.

A német sajtó tehát azon nézetet van, hogy a mostani attachéi állásokat nem kell megszüntetni, hanem olyformán szervezni, hogy annak a céljának megfelelően: melynek elérésére betöltettek. A meglevőket ily értelemben kell szaporítani s az egész intézményt véglegesíteni. — Ime, mint vélekednek északi szomszédaink a mezőgazdasági attaché-állásokról, felállításuk után négy évvel. Talán jó volna, ha a feledésnek indult intézményt most — német nyomdokon haladva — mezőgazdaságunk nagy hasznára csakugyan létesítenénk?

A rabok mint mezőgazdasági munkások.

Megemlékeztünk a multkor arról, miszerint a francziák a katonaságot alkalmazták, mint aratómunkásokat, most meg arról értesülünk, hogy a német kormány a fogházi rabokat adja a gazdáknak kisegítő gyanánt. Gazdasági munkákra az oly elítéltek alkalmaztatnak, kik büntetésidőjük egy évét leülték, állandóan jól viselték magukat s még legfőlebb egy évi fogságot kell szenvedniök. Büntönbüntetésre ítélték csak akkor alkalmazhatók, ha munkába állani akarnak s ha két évnél hosszabb időre nincsenek itélve, a fogházra itéltektől azonban csak különválasztva állíthatók munkába. A rabok munkába állítása azonban nem szabad, hogy a szabad munkásoknak versenyt támaszson, ezért csak abban az esetben van annak helye, ha a szabad munkások követelése oly magas lenne, hogy a birtok normális jövedelmét kockáztatná. A raboknak munkába állítása az utóbbi években sűrűn ismétlődik Kelet-s Nyugat-Porosországban, hol kevés a munkáskéz, aztán Sziléziában s Brandenburgban, hol az alagsővezési s erdőirtási munkáloak sok munkáskéz jelenlétét tették szükségessé. Az 1897/98-ik évben nem kevesebb, mint 102,133 rabot dolgoztattak a gazdáknál s hogy a most folyó 1898/99-ik évben még számosabbat alkalmaztatnak, kitűnik abból, hogy már az első 7 hónapban 130,000 állítottak munkába. A német sajtó hangsulyozza azt, miszerint a rabok bárhol voltak munkába állítva, tisztességesen viselkedtek s a munkát a gazdaközönség teljes megelégedésére végezték. Sőt a szabad munkásoknak iparkodniok kellett, hogy a rabokkal lépést tarthassanak. A figyelem betartása nem került fáradságba s szökés esetek csak szörványosan jöttek elő. Volt idő

midőn nálunk is sokat beszélünk a rabok gazdasági munkába állításáról, ami mindeig ideig meg nem történt. Most előttünk a konkrét német eset, talán a mi munkáshányunknak is remediuma lehetne az?

Franciaország. A szőlőrekonstrukció új módja. Dordognében az utóbbi időben a filloxera által elpusztított szőlőket úgy rekonstruálják a tulajdonosok, hogy bérletbe adják azokat a következő feltételek mellett:

A birtokos a területet a saját költségére rigoliroztatja. Ő szállítja a vesszőt (ojtványokat) szőlőkarókat, trágyát és sodronyokat a három első esztendőn át.

A bérlőnek kötelessége a szőlőültetést s a vele kapcsolatos összes munkálatokat végezni. A negyedik évtől kezdve a szőlő termése a két fél között egyformán oszthatik fel, valamint az összes költségek is egyformán közzesek, melyek a szőlő fentartásával járnak. Az ily feltételek mellett eszközölt szőlőfelújítás hektáronként a birtokosnak körülbelül 900 frankjába kerül. Nem fog ártani, ha az eljárást azon szőlőtulajdonosaink teszik tanulmány tárgyává, kik a felújítástól annak költséges volta miatt irtóznak. Hazai munkásvizonyaink között is, főleg a napszám sokasága s drágasága az, mi egy-egy hold szőlőnek rekonstrukcióját méregdrágává teszi.

Foszfáttelepek a Pyreneusokban. Folyó év február havában a Haut Pyrenée megyében gazdagnak ígérkező foszfáttelepeket találtak. A telep a Parousse erdőségekben körülbelül 1000—1200 m. tengerfeletti magasságban — kilométernyi kiterjedésben fekszik. Az eddig eszközölt mérések után jelentékeny mélységig bányászható. A telepről bányászott foszfátot a toulousi növénytermelési kísérleti állomáson vizsgálták meg s ugyanott azt találták, hogy egész 60—70% harmadbázisbeli mészfoszfátot tartalmaz. A francziák már előzetes számításokba becsátkoznak, hogy a mezőgazdaságra nézve véghetetlen értékű telep a hazai termelést mily arányban fogja növelni.

Ránk nézve annyiban bír érdeklél az új telep felfedezése, mert reméljük, hogy az a foszfátok árát fogja lejjebb szállítani s ezáltal használatá is általánosítható lehet.

Törökország. A lisztbevétel Törökországba. A „Müllerstube” értesülése szerint Törökországba csakis oly liszt bevitele van megengedve, mely 9% keményítőtartalommal bír s 25%-nyi rugalmasságot mutat a Bolant-féle apparátuson. A román kereskedelmi miniszterium ezen körülményt tudatta az érdekelt exportálókkal mihez tartás végett s azt ajánlja nekik, mielőtt lisztet küldenének Törökországba, mindenesetre küldjenek a kir. mezőgazdasági vegykísérleti állomásra lisztmintát, megtudandó, küldeményüket nem e fogja a török hatóság, mint bevihetlent visszautasítani? A figyelmeztetés egyébiránt a mi exportőrjeinknek is szól — kik esetleges visszautasításnak nem akarják magokat kitenni.

Gazdasági egyletek mozgalma.

A sárosmegyei gazdasági egyesület m. hó 10-én tartotta meg Eperjesen *rendes tavaszi közgyűlést*, Piller Kálmán elnöklété mellett. Az igazgató-választmánynak az egyesület mult évi tevékenységéről szóló jelentéséből a következőket említjük fel: rendezett a mult év október hó 1—3-áig terjedő időközben *általános gazdasági állat-, gép-, eszköz- és gyümölcskiállítás*. Kiállítva volt összesen 284 drb szarvasmarha, 54 drb ló, 110 drb juh, 89 drb sertés; a gépesoportban mintegy 250 drb gépet és 5—600 drb különféle eszközt állítottak ki; a gyümölcskiállítás mintegy 40 kiállító vett részt. Kiosztottat a kiállítók között 900 korona pénzdíjban, több arany-, ezüst- és bronzérem és 250 drb dicsérő-oklevél. A kiállítás alkalmával gazdasági cselédek, hosszú és hű szolgálataik elismerésül, díjazásban is részesültek. A megye szarvasmarhatenyésztésének jövedel-

mezőségét fokozandó, Eperjesen *tejesarnokot alakított* több tejtermelő részvételével, mely a mintegy 600 tehén után nyert tejet részint sajátja és vajja dolgozza fel, részben a helyi piacon értékesíti. A *juhsajt értékesítése* tárgyában is indított mozgalmat az egyesület, e téren a vállalkozókkal jelenleg is folyamatban vannak a tárgyalások. A mezőgazdasági szeszgyártással a megye gazdái közül számosan foglalkozván, — ezek érdekében az egyesület négy *szakértekezletet* tartott; a szesztermelés terén elért újabb tapasztalatok és eredmények ismertetése czéljából pedig *Zalka Zsigmond tanár közreműködésével szesztermelési szakelőadást* rendezett. Tervbe vette egy *minta-parasztygazdaság* létesítését, melynek előkészítő munkálatai folyamatban vannak. Az egyesület, mióta szövetkezete megalakult, gazdasági kereskedelemmel alig foglalkozik, s helyette az adás-vételt, gazdasági cikkek és eszközök, valamint vetőmagvak és gazdasági gépek beszerzését a szövetkezet teljesíti kitünő eredménnyel. Volt az egyesületnek az 1898-ik év végén 11 alapító, 100 rendes és 88 évdíjas tagja, ezenkívül község 377; összesen 576 tag. — **A tolnamegyei gazdasági egyesület** márczius hó folyamán tartotta meg *rendes közgyűlést*. Az egyesület mult évi működéséről szóló elnöki jelentésből kitünik, hogy fő tevékenységét az egyesület a megye jó hírnévének örvendő *szarvasmarhatenyésztésének* továbbfejlesztésére irányította, a községek bikaszükségtének közvetítése valamint a tehén- és üszódíjazások rendezése útján. A bonyhádi elnevezés alatt ismert népies szarvasmarha tenyésztésanyag fejlesztése és nagyobb arányú elterjedése és forgalmának helyes alapokra való fektetése czéljából Högyészen, mint a forgalom gőczpontjában, havonként ezen tájra felhajtásával vásárok tartását tervezte az egyesület, e vásárok a közel jövőben veszik kezdetüket. Megemlíti a jelentés, hogy a mult évben rendezett tehén- és üszódíjazást a pestmegyei gazdasági egyesület és a délvidéki földmivelők gazd. egylete 130 kiscsardával meglátogatták, azon czélból, hogy a megye népies tenyésztésének országos híru anyagát eredetiségében megismerhessék. Rendezett az egyesület 50 kiscsarda részvételével a kishéri állami ménésbirtokra *tanulmányi-kirándulást*. Ugyancsak a nép gazdasági ismereteinek bővítése czéljából 3 előadóval 48 *népies gazd. előadást* tartott. Tekintve a vármegye kiterjedt szőlőmivelését s annak nagy gazdasági fontosságát, az egyesület az elmúlt évben is pályázatot irt ki oly szőlőterületek számára, amelyek amerikai alanyba eszközölt ojtás útján alakítottak ujjá. A pályázatra bejelentett 67 szőlő egy-kettő kivételével teljesen megfelelt a megszabott feltételeknek. A homoki szőlőmivelés tanulmányozása czéljából az egyesület a Jálcs-fele szőlősgyáli homokszőlő megtekintését is tervezte; a kirándulás azonban ez évre halasztato t. Az egyesület márczius hó 1-én tartott igazg.-választmányi ülése alkalmával a folyó évre a következő működési programot állította fel: *közvetíti az egyesület a községek bikaszükségtét*; Bonyhádon *tehén- és üszódíjazást* rendez; Högyészen *havi állatvásárokat* tart és ezen működésének keretében megoldani törekszik a *tejelő versenyek* rendezésének kérdését; a *szőlők ujjalakítását czélzó pályázatokkal* megindított mozgalmat folytatja; rendez *népies gazdasági előadásokat*; a mezőgazdaság érdekeinek szolgálatára hivatott *szövetkezetek szervezése* iránt mozgalmat indit és ilyenek szervezését támogatja a megye területén; közreműködik a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvény végrehajtása körül; felügyeletet gyakorol a megye területén létesült *minta-parasztygazdaság* kezelése és ügyvitel felett; a rendelkezésre álló eszközökkel egyébként is minden irányban azon munkál, hogy a mezőgazdaság érdekei érvényesüljenek és kielégítést nyerjenek. — **A krassó-szörénymegyei gazdasági egyesület** mult hó 14-én tartotta meg *rendes tavaszi*

közgyűlést. Az évi jelentés szerint van az egyesületnek 428 tagja. Bevétele 1898-ban volt 11,718 frt 95 kr., kiadása 7462 frt 35 kr., vagyona 10,782 frt 73 kr. Az egyesület működése kiterjedt a többek közt: *téli népies gazdasági előadások* rendezésére, ilyenek tartottak 14 helyen, hallgatójuk volt mintegy 3000. Teljesítette járási organumai útján a *községi apaállatvizsgálatokat*. A megye két községében *méhésztelepet állított fel*, melyek kezelését tanítókra bízta. A gyümöcsstermelés előmozdítása czéljából 25 ezer gyümöcsfát kért a községek részére; az egyesület e kérelmére a földmivelési kormány 3000 drbot ingyen, 17433 drbot 10 kr. kedvezményes áron engedélyezett; a gyümöcsfanevelés elsajátítása czéljából 24 *faiskolakezelő tanítót oktatott* az állami faiskolába a saját költségén; a községi *faiskolakezelők díjazására* 140 frtot fordított. A megye állattenyésztésének emelése érdekében *szarvasmarha díjazásokat* rendezett 4 helyen, ez alkalmakkor ekék, boronák és pénzdíjak osztottak ki 360 frt értékben. Számos kiscsarda részvételével a mezőhegyesi és fogarasi ménésbirtokokra *tanulmányi kirándulásokat* rendezett. Elkészítette a gazdasági munkások szerződési mintáit és ezeket, valamint a román, német és sərb nyelvre fordított munkástörvényt a vármegye alispánjának rendelkezésére bocsátotta. — **A tordaaranyosvármegyei gazdasági egyesület** mult évi december hó 11-étől ezévi márczius hó 19-ig 12 községben, 10 előadóval, 12 tárgyból 40 *népies gazdasági előadást* tartott 1415 hallgató előtt, kik között az előadásokat tartalmazó füzetekből 8408 drb osztott ki. Az egyesület az összes előadásokat a földmivelési kormány segítségével egy 187 oldalra terjedő füzetben kiadta s kívánatos volna, hogy az egyesület ezen a gazdaság minden fontosabb ágát felölelő tanulságos előadásokat tartalmazó füzetet minél nagyobb számban terjesztene megyéje gazdái között. — **A borsodmegyei gazdasági egyesület** igazgató-választmánya mult hó 10-én Miskolcra ülést tartott, melynek főbb tárgyai voltak a szőlőragya elleni védekezésről és a községi faiskolák és fásítasokról szóló szabályrendeletek tárgyalása; ezen szabályrendeleteket a választmány csekély módosítással elfogadván, azokat a legközelebbi törvényhatósági bizottsági ülés elé fogna terjesztetni. — Tárgyaltott ez alkalommal Miskolc városának az ottani lóvásártéren építendő lóistállók ügyében betervezett átirata; az igazgató-választmány elvileg elfogadta a város azon ajánlatát, hogy hajlandó az istállókat az építési költségeknek megfelelő bérösszegért bérbevenni. — Tárgyalás alá vétetett továbbá a cseléd- és munkás-díjazás miként való rendezése, ugyszintén a biztosítási ügyben kötött szerződés is. — **A barsmegyei gazd. egyesület** titkárja, *Levatic László* e napokban alakította meg a megye területén az első *községi hitel-szövetkezetet* Garam-Szent-György községben. A kishirtokosság a szövetkezet alapítását nagy lelkesedéssel fogadta, ami kilátást nyujt arra, hogy ez üdvös intézmény mihamarabb el fog terjedni a megye számos községében s hathatósan elő fogja segíteni a falusi uzsora kirtását. — **A lipótmegyei gazdasági egyesület** márczius hó 28-án tartotta *rendes tavaszi közgyűlést*, mely alkalommal az őszi közgyűlés óta lefolyt időszak alatti egyesületi működésről a választmány jelentést adott be. — E szerint az egyesület nevezett időszak alatt 4 községben rendezett *népies gazd. előadásokat*, a melyeken 263 kiscsarda vett részt; az év elején egy havonként megjelenő egyesületi *hivatalos értesítőt* indított meg azon czélból, hogy tagjaival szorosabb érintkezést tarthasson fenn s őket a központ tevékenységéről tájékoztassa, az értesítőt az egyesület tagjai ingyen kapják. — Rendezett *növendékmárha kiállítást*, mely alkalommal 99 db állatot küldtek fel s ezek díjazására 15 díjban 70 frt osztott ki.

LEVÉLSZEKRÉNY.

Kérdés.

236. kérdés. Van egy tábla 43 hold buzavetésünk. 1898-ban tengerivel volt bevetve, úgy szintén megrágyázva is. — A buza meglehetősen jó — elődóm állítása szerint a tengeri föld itt nem fojtja meg a buzát, és azt műtrágyával segíteni kell. Milyen műtrágyát használnak és mennyit holdanként? *L. K.*

237. kérdés. Melyek a legujabb, legjobb csemegeszőlő fajok s hol szerezhetők be azok? *Szt. A.*

238. kérdés. A vadrepece kiirtására melyik a jobb mód; a permetezés-e 15%-os rézgáliczoldattal, vagy a kifésülés? Kérem oly gazdátársam szíves feleletét, ki már ezekkel próbát tett. Hol lehet kapni vadrepecefésűket, s mily árban darabját? *Sz.-major.*

239. kérdés. Őszi bükkönyt takarmánynak vetettem, melyet fel is akarok etetni, az utána való sarjut magnak akarom hagyni, lehet-e abból magot várni és mennyit? *Rigyácz.*

240. kérdés. Tanácsos-e a réteket tavasszal fogasolni? Lánccborona vagy melyik nyitja meg a talajt jobban? Vidékünkön a vasfogások hátával szoktak a rétet fogasolni és ezt a módot tartják legjobbnak.

241. kérdés. Tanácsos-e száraz időben buzát fogasolni, a sorok hosszában? Mily előnnyel bír a meg nem fogasolttal szemben? Luczernát vettem egy tábla trágyázott buzára; a buza sora 3⁹ 4⁴ sortávolságu géppel volt elvetve, a mely már ápril elején buja volt. Helyesen tettem-e a megfogasolást? *Vámi bérgazdaság.*

242. kérdés. 20 hold zabot vettem, 140 l. holdankint tehát ez elég, mégis a varjak annyit kiszedtek, hogy a zab rendkívül ritkán kelt, annál azonban több van rajta, hogysem ki kellene szántani, kérem szíves tanácsukat mégis mit tegyek vele? *Cs.-Kopács.*

243. kérdés. 9 hold fehér tököt ültettem és a tengeri közből szintén nagyon sok tököt fogok kapni. Miképpen lehetne a tököt átteleltetni? Tervem: a tököt szeletelve pelyva közt rétegezve gödörbe eltenni. Helyes lesz-e ez? *T. Gyarmatha.*

Felelet.

Kévekötelek. (Felelet a 207. számú kérdésre.) Kévekötelek végett forduljon Bellán Mátyás kender- és kötélgyároshoz, Bács-Csében.

Szerűskert aljának felhasználása trágyázási czélokra. (Felelet a 235. számú kérdésre.) A szerűskert alja, az elrothadt szalma nagyon kevés növényi tápanyagot tartalmaz, azért ezt egyéb oly trágyafélék hozzákeverésével, melyek magukban is alkalmazhatók, amilyen az érett istállótrágya vagy műtrágya, komposztta alakítani kárba vesztett fáradság, ellenben igen jó szolgálatot tehet ezen anyag a trágyatelepen. A szalmakorhadéknak jelentékeny a vízfelfogóképessége és ha ezt az istállótrágya közé keverjük, ez a trágyaléből — a trágya legértékesebb alkatrészéből — jóval többet képes visszatartani, mint különben. Az okszerű trágyakezelés egyik főszabálya, hogy a trágyalevet az alom és ürülék keverékével minél tökéletesebben felszivassuk. A korhadéknak az istállótrágya közé keverésével ezt a célt igen jól elérjük, azért ajánlható ezen eljárás. Czél-szerű lesz tehát minden 10—12 nap mintegy 10 cm. vastagságban az istállótrágyát ezen korhadékkal beteríteni. Ily módon fog e hulladék legjobban értékesülni. De természetesen csak akkor, ha a trágyatelep trágyalével rendszeresen öntözve lesz. *Cs. S.*

Buza műtrágyázása. (Felelet a 236. számú kérdésre.) A buza alá vagy csak foszforsavtrágya, vagy ez és nitrogéntrágya alkalmazható. Az, hogy csak foszforsavra, vagy pedig mind a két tápanyagra szüksége van-e a talajnak, csakis trágyázási kísérlet útján határozható meg. Első próbául legcélszerűbb kat. holdankint 125 kg. szuperfoszfátot, vagy 200 kg. Thomassalakot felhasználni, ezt a vetés előtt elszórni és alászántani. Ha a buza kevés és rövid szalmát terem, gyengén bokrosodik, úgy ez annak a jele, hogy a talaj nitrogénben is hiányt szenved. Ez esetben czél-szerű a foszfortrágyán kívül őszzsel a vetés előtt kat. holdankint 25—30 kg. kén-savammoniókat, k. tavaszodáskor és a szárbaindulás előtt 30—30 kg. chilisalétromot elhinteni a buzára. *Cs. S.*

A legujabb és legjobb csemegeszőlő-fajták. (Felelet a 237. számú kérdésre.) Mivel nálunk a szőlővesszőbehozatal már évek óta el van tiltva, mivel továbbá nálunk új fajták előállításával aránylag kevesen foglalkoznak, azért „legujabb“ csemefajtákról nem igen lehet beszélni. Különböznem értem, miért kívánja a „legujabb“ fajtákat és nem olyanokat, amelyek viszonyai közé bevalnak. Ennek dacára is, óhajának megfelelőleg, felsorolok néhányat, megjegyezvén, hogy nem ilyenkor, hanem őszzsel kell vesszőket rendelni, mert most már a készletek elfogytak. Legujabb fajták: *Ezeréves Magyarország emléke, Charmond rouge, Kossuth Lajos stb. általában azok, amelyek drága pénzért árulnak.* Tessék árjegyzéket hozatni Mathiász Jánostól, Katona Zsigmondtól Kecskemétről, Adámovits Sándortól Ujvidékről, Heinrich Józseftől Szegedről. Ezeknél talál bő választékot. *A. D.*

Vadrepeceirtás. (Felelet a 238. számú kérdésre.) A vadrepeceinek nem annyira rézgálicz-, mint inkább *vasgálicz-oldattal* való permetezése nálunk még nem igen elterjedt védekezési mód. Külföldön igen jó eredményeket értek el vele, különösen a tavaszi kalászosok között fejlődő repece irtásánál. Megjegyzem, hogy a jó eredmények 15%-os vasgáliczoldattal értek el, nem pedig rézgáliczszal, melynek kezelése különben utóbbihoz teljesen hasonló. A rézgáliczoldattal való permetezés nem vezetett mindenütt jó eredményekre.

A vadrepece kifésülését a kézire be-rendezett Bradács-féle vadrepeceirtóval jól lehet végezni. Ezen kis eszköz Umráth és Tsa budapesti gépgyáros czégnél szerezhető be, darabonként 15—20 frtnyi árban. A vadrepece kifésülését akkor kell megkezdeni, midőn a vadrepece már bimbójában van, de a kalászosok még nem hányták ki fejüket, illetve a szárbamenés kezdetén vannak, azért, hogy a kalászosok levelei könnyen átcuszhassanak a fésű közein. *Ky.*

Őszi bükkönysarju magnak. (Felelet a 239. számú kérdésre.) A takarmánynak levágott őszi bükkönysarju fejlődése igen bizonytalan. Ha nem vágunk túlalacsony tarlót, ha tehát legalább is 10—15 cm-es szártöveket hagyunk meg a kaszálás alkalmával, akkor elegendő esőt feltételezve, a bükköny sarjunövekedése eléggé kiadós lesz s k. holdanként 100—150 kgr. magra számíthatunk. Ha azonban a takarmánybükköny levágása után szárazság uralkodik, akkor a sarjuból nem lesz semmi. Egyszóval az egész dolog bizonytalan, de azért megkísérrelhető, mert külön munkát, költséget nem igényel, legfeljebb annyiban, hogy kaszálás után jól megfogasoltatjuk a tarlót. *K. K.*

Rétboronálás. (Felelet a 240. számú kérdésre.) A rétet tavaszi megboronálását csakis ajánlani lehet. E czélra feltétlenül a lánccborona felel meg legjobban; a közönséges fogas ide-oda ugrál a réten, rontja a jászágót, romlik a borona anélkül, hogy nevezésre méltó hasznót tenne. Ugyszintén nem ér semmit a borona hátával való fogasolás, ezzel csak a harasztot huzzuk össze, de az igazi czélt, a rétet talajának meglazítását, ezzel sem érjük el.

Megjegyzem, hogy a rétet fogasolása kora tavasszal eszközözlendő, május elején nem tanácsos már a rétet megfogasolni. *K. K.*

Buza fogasolás. (Felelet a 241. számú kérdésre.) A buzának száraz időben való fogasolása csakis azon esetben okozhatna — bár ezen esetben is csak feltételeken — bajt, ha utána nagy szárazság állana be, a mennyiben ilyenkor a szártövek szenvedhetnek, máskülönbén a száraz időben eszközöltek fogasolás nem fog bajt okozni, ellenkezőleg csakis előnyére fog a vetésnek szolgálni. Rendes fogasoláskor a buzasorok irányában járattuk a boronát, bujavetés fogasoláskor a sorokra keresztirányban. Rendes fogasoláskor a talaj minőségéhez mért oly sulyu boronákat kell használni, hogy az nyugodtan járjon a földben, ne ugráljon ide-oda, mert sok tövet kitepne a földből.

A buja buzavetésnek megfogasolása és pedig minél erősebb megfogasolása helyes dolog, feltéve, hogy ez a luczerna elvetése előtt alkalmaztatott: a luczerna kikélesése után a fogas sok kárt tesz a zsege növénykében, ámbar másrészt megint a buja vetés mint ilyen nyomná el a fejlődő luczernát. *Ky.*

Ritkás zabvetés. (Felelet a 242. számú kérdésre.) Igy látatlanban tanácsot adni igen bajos. Ha, amint a kérdésben említették, több van rajta, hogysem ki kellene szántani, akkor esetleg chilisalétrom felszórásával lehet erősebb bokrosodásra s így tömegesebb fejlődésre készíteni; e czélra kat. holdankint 60—70 kg. chilisalétromot kell számítani, mely a bokrosodás ideje alatt szórando ki.

Igen ritkás állás mellett czél-szerű lehet a zabot az u. n. homoki borsóval, vagy a közönséges bükkönnyel is felülvetni s az egész takarmány czéljából lekaszálatni; hagyható azonban magnak is tekintettel arra, hogy a borsó s bükköny a zabból könnyen kitriőrözhető. A borsót vagy bükkönnyt legjobban lenne vetőgéppel elvetni s utána hengerezni; szórva-vetés esetén utólag foganatosítandó és hengerezendő a vetés. *Ü.*

Tök eltartása. (Felelet a 243. számú kérdésre.) A tököt december hó végéig, január hó elejéig egészben, védett helyen kupokba rakva, szalmával vastagon letakarva, kukoriczszárral jól beborítva lehet eltartani. Ez esetben magvastól etethető fel s ily takarmány értéke nagyobb.

Felszeletelve s polyvával rétegezve elvermelve hosszabb ideig tartható el, de ezen esetben czél-szerű a magvas belét kivenni s ily felszeletelni. Az olajtartalma mag külön értékesíthető, például eladás útján. *Ü.*

VEGYESEK.

Mai számunk tartalma:	Oldal.
Az OMGE. közleményei.	711
Szemelvények a hét történetéből.	711
Növénytermelés.	
A vadrepece irtásáról. <i>Klein József.</i>	713
Allattenyésztés.	
A lótenyésztő egyesületek kérdéséhez. <i>Kiss Mihály.</i>	713
Üzeman.	
A szabad gazdaság. <i>Jaensch Emil.</i>	714
Gazdasági gépészet.	
Gőztalajmivélés szövetségi alapon <i>iff. Sporzon P.</i>	715
Gazdasági ipar.	
Egy 7 hl-es mezőgazdasági szeszgyár üzemi előirányzata. <i>a-d.</i>	717
Külföldi szemle.	717
Gazdasági egyletek mozgalma.	718
Levélszekrény.	719
Vegyések.	719
Kereskedelem, tőzsde.	721—722

A budapesti buzaring. E czim alatt a „Köztelek“ mai számának melléklete gyanánt közöljük gróf *Zselénszki Róbertnek*, az OMGE. alelnökének a budapesti buzaringet ismertető nagyrdekű tanulmányát, melyet a „Magyar Gazda-

szövetség" igazgató-választmányi ülésén olvasott fel. A budapesti buzaring spekulációja Európaszerte nagy port vert s a magyar sajtónak ugyszólván minden organuma foglalkozott vele a legkülönbözőbb megvilágításokban. Éppen ezért s azon szoros kapcsolatnál fogva, mely e kérdés s a mezőgazdasági értékesítés között fenn áll, talán felesleges is volna, hogy olvasóink figyelmét a *Zselénszki* gróf avatott tollából kikerült tanulmányra felhívjuk.

Népbiztosítás. A népbiztosítás proklamálására dr. Miklós Gyula egy röpiratot bocsájtott közkézre. A népbiztosítás Angliában s Németországban a népjólétnek hatalmas tényezője. A „Prudential“-ban több mint 16 millió angol munkás van biztosítva s a biztosított összeg több mint ezerhatszáz millió forintra rug, a mely óriási összeg bizonyos évek múlva az angol nép birtokába jut. Németországban szintén több millió ember élete van már biztosítva. Magyarországon az életbiztosítással eddig 14 külföldi és csak két magyar társaság foglalkozott. A biztosítottak összes száma 228,000, a biztosított összeg 370 millió forint. Egy évi díj összege több mint 15 millió forint. Hogy most már meggondoljuk, hogy ebből az évi 15 millió forintból a legnagyobb rész olyan külföldi társaságok pénztárába foly be, a melyek a külföldi részvényesek érdekeit szolgálják, úgy meg kell döbennünk a magyar társadalom indolenciájára fölött, a mely türi, hogy a külföldi részvénytársaságok a magyar állampolgárok millió forintjával gazdagítsák a külföldi részvényeseket. E tanúságok nyomán a röpirat zászlót bont a népbiztosításnak szövetségi alapon való szervezése mellett, a mely alapon első sorban is a cselédbiztosítás s az aggkor esetére szóló ellátás biztosítása volna megoldandó. Ezt a feladatot — igen helyesen — mint társadalmi feladatot jelöli ki. Reméljük, hogy a szakavatott szerző nem végzett haszon nélkül való munkát, mikor egy olyan ügyet propagált, a melyet a magyar közönség a külföldi tőke éllemességének szolgáltatott ki s a melynek felkarolásával egyszersmind a népjólétnek is hatalmasan a hóna alá lehetne nyulni.

A „Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete“ mult hó 30-án tartotta rendes évi közgyűlését *Bujanovics* Sándor elnöke alatt a „Közletken“. A közgyűlés rendkívül látogatott volt s talán még egyetlen alkalommal sem gyűltek össze oly nagy számban az egyesület tagjai, mint most kétségkívül az elnökség és a választmány újra való választásával állott összefüggésben. A közgyűlésen az osztrák gazdatisztek egyesülete is képviseltette magát *Wagner* Ernő ügyvezető-titkár által. *Jeszenszky* Pál ügyvezető terjesztette elő az egyesület mult évi működéséről szóló jelentését, amelyben sürgeti a gazdasági kvalifikáció, valamint a szolgálatadók és gazdasági alkalmazottak közötti jogviszony törvényes szabályozását. Hálával emlékezik meg az „OMGE“ erkölcsi és anyagi támogatásáról, amely lehetővé tette a „Gazdatisztek Lapja“-nak kiadását. Figyelemreméltó az egyesület működése a segélyezés terén. Közél

10.000 frtra rug az az összeg, amelyet e czimen az egyesület 15 év alatt kiosztott. A közgyűlés köszönetet szavazott *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszternek, aki az egyesület kebelében fennálló nyugdíjintézetet évenként jelentékeny anyagi támogatásban részesíti és úgy ezt, mint az egyesületet magát erkölcsileg is támogatja. A zárszámadások szerint az egyesület mult évi bevétele 5481 frtra, kiadásai 4444 frtra rugtak. Az egyesület vagyona ezidőszert 28092 frt. Az 1899-ik évi költség-előirányzatban a bevételek 5130 frttal, a kiadások 4160 frttal szerepelnek. Az egyesület beléletében ujabban örvendetes fellendülés tapasztalható, a tagok száma is jelentékenyen emelkedik, amiben elismerésre méltó érdemei vannak *Rovara* Frigyes egyesületi tagnak, amit az ügyvezető külön is kiemelni szükségesnek tart. A jelentés tudomásulvétele után következett az egyesület elnökségének és választmányi tagjainak megválasztása. *Prasznovszky* Ágost igen szép beszédben méltatja az egyesület elnökségének 18 év óta szerzett érdemeit s indítványozza, hogy a jelenlegi elnök és alelnökök tisztségük megtartására újból fölkérendők, mely indítványt a közgyűlés nagy lelkesedéssel a magáévá tevén, elnökül egyhangulag újból *Bujanovics* Sándort alelnökül pedig *Máday* Izidor és *Bálintffy* Pált választotta meg. Az egyesület közgyűlése után a nyugdíjintézet tartotta meg rendes évi közgyűlését. Az 1898-ik évről beterjesztett zárszámadás, s mérleget, mely szerint az egyesület vagyona a mult évben 203,570 koronára szaporodott fel, a közgyűlés örvendetes tudomásul vette s a felmentvényt az igazgatónak és felügyelő-bizottságnak megadta. Ezután a közgyűlés a nyugdíjintézet elnökévé *Bujanovics* Sándort, alelnökévé *Máday* Izidort választotta meg. Az igazgatóságba beválasztott: *Márton* Pál, *Nagy* Sándor és *Vozáb* Kálmán. A felügyelő-bizottságba: *Ivánszky* Jenő és *Szilassy* Zoltán. Tudomásul vette a közgyűlés, hogy a „Magyar Gazdatisztek és Erdőtisztek Országos Egyesülete“ képviselőtében a nyugdíjintézet igazgatóságába *Bálintffy* Pál, *Fromm* Antal és *Rubinek* Gyula küldettek ki. Ugy az egyesület mint a nyugdíjintézet közgyűlésének befolyásáról részletes tudósítást fog a „Gazdatisztek Lapja“ legközelebb megjelenendő száma hozni.

Magyar nemzeti agrárpolitika. Legközelebb emlékeztünk meg a „K. H.“ szaklapról, melynek egy közleménye a fölbirtokpolitikai programot Beksics tanainak nevezte s rámutatott a magyar nemzeti agrárpolitikai program inaurálásának szükségességére. Mi, akik már évek hosszú sora óta kész program alapján dolgozunk, megjegyeztük erre, hogy program már van, csak effektuálni kellene azt. S megjegyeztük továbbá, hogy az a fölbirtokpolitikai program, amelyet mi is lelkünkben magunkévá tettünk, nem egyéneké és nem firmaké, hanem hosszú időn keresztül a közélet retortáin átszűrődött vélemény. A „K. H.“ most védelmébe fogadja Beksicset, amire velünk szemben nincs szükség, mert tolla és tudása előtt készséggel meghajlunk. Ezzel az elismerésünkkel azonban nem adjuk még oda a fölbirtok politikai tanainak felfedezési jogát. Nem egy ősz bajnokát s kitűnőségét ismerjük a közéletnek, akiknek elméje már akkor ismertte és megértette e tanokat, mikor a „K. H.“ cikkirójának s vele együtt igen sokaknak gondolatai még szűk köröskében mozogtak. Azt mondja azután a „K. H.“ cikkirója, hogy a „Közletek“-nek hatása a gyakorlati életre nincsen. Talán mégis volt és van; mert ha az a „Közletek“ nincsen, a cikkirónak is aligha jut eszébe valaha agrárdolgokkal foglalkozni s legalább is nem kapott volna alkalmat arra, hogy büszkén hivatkozhassék három vidéki lapban is lezajlott irodalmi tevékenységére, amely előttünk kétségtelenné teszi, hogy kiváló hivatottsága van az igazi agrárpolitikai program fundamentumának megépítéséhez.

Borvizsgáló-bizottságok működése. A mesterséges borok készítésének és azok forgalombahozatalának tilalmazásáról szóló 1893: XXIII. t.-cz. alapján Budapesten alakított állandó borvizsgáló szakértő-bizottság az 1898. második félévi működéséről szóló jelentését a következőkben terjesztette a kereskedelemügyi miniszter elé: Ebben a félévben a borvizsgáló-bizottság 125 kihágási ügyben összesen 376 borminta felett mondott szakvéleményt. A megvizsgált 376 minta közül 169 mintára nézve állapította meg a borvizsgáló-bizottság, hogy azok az 1893: XXIII. t.-czikben tiltott módon készített mesterséges borok voltak. A vegyelemzés kimutatta, hogy a mesterséges bornak bizonyult 169 minta közül 4 nek kivételével, tehát 165 esetben a mesterséges bor készítéséhez víz használtatott és pedig 141 esetben csak víz használatát, 6 esetben víz és gliczerin használatát, 7 esetben víz és borseprő használatát, 6 esetben víz és borkősav használatát, 3 esetben víz és sacharin használatát, 1 esetben víz, sacharin és szaliczylsav használatát, 1 esetben víz és burgonyacukor használatát állapította meg a borvizsgáló szakértő-bizottság. Az 1898. évi első félévi jelentésben felsorolt borvizsgálatokkal együtt az egész évre vonatkozólag a következő eredmény mutatkozik: A borvizsgáló szakértő-bizottság az 1898. év folyamán 261 kihágási ügyből kifolyólag 869 bormintát vizsgált meg s ezek közül 137 félnél, összesen 355 tiltott módon készített bort talált, 5 mintára pedig konstátálta, hogy azok a használt elnevezéseknek nem feleltek meg, összesen tehát 360 olyan mintát talált, melyek részint tiltott módon történt készítésük, részint pedig elnevezésük miatt a törvénybe ütköztek. A legutóbbi (1898) évben a bizottság által végzett borvizsgálatok száma rendkívül nagy mértékben szaporodott. A legutóbbi évben jóval több vizsgálatot teljesített, mint az azelőtti 4 év alatt együttvéve; a mi azt bizonyítja, hogy az eljáró hatóságok az 1893. évi XXIII. törvény-cikk végrehajtása iránt 1897. évben kiadott rendelet következtében országszerte teljes erélyvel láttak hozzá a törvény végrehajtásához. A kolozsvári állandó borvizsgáló szakértő-bizottság az 1898. év folyamán 88 borminta felett mondott szakvéleményt és pedig 44 esetben a vizsgált bort az 1893: XXIII. t.-cz. határozományaiba ütközönek és ennél fogva mesterségesnek nyilvánította, a 44 esetben pedig a beküldött mintákat természetesennek véleményezte. Az utóbbi esetek közül azonban hét esetben kifogásra adott okott azon körülmény, hogy az illető 7 borminta részint a szőlőfaj, illetve borvidék jellegének meg nem felelt, részint a törvény által tiltott házasításnak vetetett alá (igy 1 esetben szomorodni házasított olasz borral.)

A szakértői vizsgálat szerint a 44 kifogásolt borminta közül 1 vízzel, 1 vízzel és borkősavval, 1 vízzel és szeszszel, 1 vízzel és sacharinnal, 7 a megengedettnél nagyobb mennyiségű szesz felhasználásával, 6 borkősavval, 1 borkősavval és gliczerinnel, 1 gliczerinnel, egy pedig mesterséges borzammattal készült; 23 minta kifogás alá esett azért, mert törkölykor felhasználásával készült műbornak bizonyult.

A magyar-óvári m. kir. gazdasági akadémiái hallgatók Gazdasági Egyesülete április hó 27-én szakgyűlést tartott. *Kiszely* Aladár „A munkásbiztosítás“-ról olvasott fel; *Oroszi* István pedig vitakérdést vezetett be: „Miképp védekezhetünk sikeresebben a filloxera ellen, szénkénegezéssel vagy pedig amerikai alapokkal?“

Ponyvák.

Kocsi-kazal és repczetakarók, gőzmozdony- és cséplőgép-ponyvák

vitorlavászonból, természetszerűen, feketén
vagy sárgán telítve, legjobb minőségben,
s legolcsóbb árakon:

SCHOTTOLA ERNŐnél

BUDAPESTEN

Foncière-palota, Andrássy-ut sarkán.

Ponyvák javítása és telítése olcsón eszközöltetik.

Mint a gyűjtemény kívánatra küldetik.

Remingtoné az elsőség!

KIVONAT

a magy. kir. földmívelési ministerium
1899. április 17-én 1960/1899. sz. a.
kelt leiratából.

T. Glogowski és Társa cégnek.

BUDAPEST,
V., Erzsébet-tér 16.

„A m. kir. folyam- és kulturmér-
nöki hivataloknak 28 drb. írógéppel
és sokszorosító készülékkel leendő el-
látása céljából f. évi január 30-án
versenyfolyáson beérkezett ajánlatok
közül a bemutatott írógépekkel vég-
zett próbairások és a 8 különféle rend-
szerű írógép szakszerű megvizsgálása
alapján a földmívelésügyi magy. kir.
Minister úr f. évi április hó 8-án kelt
11098. sz. rendelete szerint Glogowski
és Társa budapesti cég által ajánlott
eredeti „Remington Standard“ írógép
és Edison-mimeograph szállítására vo-
natkozó ajánlatot fogadta el.“

KERESKEDELEM, TŐZSDE.

Budapesti gabonatózsde.

(Guttman és Wahl budapesti terménybizományi
cég jelentése.)

Az időjárás e héten is kedvező s nagyobbára
enyhe és derült maradt, habár az ország több részéből
gyakrabbi rövid tartalmu csapadékot is jelentettek. A
vetések állása országszerte kielégítő, sőt a buza helyen-
ként tulbuja is. Csak rozs és repce felől panaszoknak
néhány vidéken. A vizállás mérsékelt emelkedett. Kül-
földön az időjárás normális és a vetések fejlődésével is
meg vannak elégedve. Északamerikából a jelentések
továbbra sem elégtelenek ugyan ki, de a panaszok
távolról sem oly mérvűek mint eddig.

A külföldi piacok üzletmenetét illetőleg a han-
gulat kellemes és a forgalom is javult, mi mellett az
árak nagyobbára szilárdan tartottak. Az északamerikai
ajánlatokért magas árakat követelnek és a kiviteli üzlet
is gyengült, míg az európai fogyasztás szükségletét
Argentínából, a hol a termés — a legnagyobb vára-
kozásnak megfelel, — könnyen fedezhette. A termés ki-
látások az Unióban csökkentek ugyan, a spekuláció
azonban kedvezőbb időjárás folytán nyugodtabb és így
Newyork valamint Chicágo csendesebb hangulat mellett
kezdetben tartott utóbb valamivel olcsóbb árfolyamokat
jelentett. A látható készletek a „Bradstreets“ jelentése
szerint e héten búzában 1.972.000, tengeriben 2.763.000
bushellet csökkentek. Angliában a forgalom szűkebb keret-
ben maradt, az árak azonban nem változtak. Liszt iránt
jobb érdeklődés mutatkozott. A francia piacokon
jobb fogyasztási kereslet mellett kezdetben emelkedő
volt a hangulat, a hét végével azonban valamivel
csendesebbre fordult. A többi kontinentális piacokon
az üzlet kellemes irányzatú és teljes árakat fizetnek.

Nálunk a kereslet kenyérmagvak iránt megjavult
és az üzlet szilárd volt, habár a hét végével a kereslet
csökkent. Takarmánycikknek tengeri kivételével, mely
olcsóbb lett, ártartóak maradtak.

Az üzleti hét részleteiről a következőket jelent-
hetjük:

Buza a múlt hét erős árcsökkenésének hatása
alatt kezdetben még lanya volt és készáru tulajdono-
sok a malmok teljes tartózkodása folytán, már az első
üzleti napon nagyobb árengedményre voltak kény-
szerülve. Rövidesen azonban fordulat következett be.
Külföldre való rendeltetéssel készáruban exportüzletek
létesültek és minthogy így az itt beraktározott nagyobb
készletek így más fogyasztási piacot is találnak, a
malmok jónak látták eddigi rezervált helyzetüket el-
hagyni és bevásárlásokhoz fordulni, annál inkább, mert
a határidőpiacon is gyorsan emelkedő volt az irányzat
és a lisztüzlet is némileg javult. Tekintettel arra, hogy
az exportvétel a későbbi üzlet folyamán is tartottak,
az irányzat továbbra is szilárd maradt, a kínálat azon-
ban állandóan mérsékelt és így a forgalom is csak a
rendes keretben mozgott. Idegen búzák elég bőven
kínáltaknak és megfelelően jó érdeklődésre találtak. A
március hó folyamán helyben beraktározott szokvány-
áruból ugyancsak nagyobb tételek kerültek a malmok
kezeibe. Ezen búzákból vásárolt az export is. A hét
végével a kereslet gyengébb ugyan, mindazonáltal finom
búzák egyenként 10—12 $\frac{1}{2}$ krral magasabbak, míg
középmínőségű áru változatlan maradt. Az összes for-
galom 135.000 mm., köztötte körülbelül 55.000 mm.
idegen származék. A heti behozatal netto 25.284 mm.

Rozs ugyancsak jó érdeklődésre talált. A fogyasztás
már hosszabb ideje nem vásárolt és így a szilárd
buzapiac hatása alatt most tanusított vételkedvet.
Forgalom azonban csak nehezen tudott kifejlődni, mert
a kínálat tartósan szűk és az árak a múlt héthez viszonyítva
körülbelül 15 krral magasabbak. Minőség
szerint helyben és Budapest távoliságában átvéve 7.—
7.15, prima árúért 7.25 frtig volt elérhető.

Arpa (takarm. és hántolási célokra) mérsékelt
forgalom mellett nem változott. Gyárosok mint hízalók
is csak kismérvű beszerzéseket eszközölnek és helyben
6.15—6.35 frt között fizetnek. Más minőségekben ugy
jobb mint idegen származékú áruban nem volt forgalom.

Zab ártartó maradt. A hozatalok elég bővek
voltak, a fogyasztásnál azonban ugyancsak gyorsan
voltak elhelyezhetőek. Az árak a múlt héthez viszonyítva
alig változtak és körülbelül 4000 mm. forgalom
mellett szín és tisztaság szerint 5.75—6.15 frton
jegyzünk.

Tengeri e héten nyugodtabb. Szeszgyárosok
májusi kötések ellenében ugyan e héten is vettek át
készáru, a fogyasztási kereslet azonban csökkent és ez
kapcsolatosan az erős hozatalokkal az árakuláásra
nyomasztólag hatott. Hajóból átvéve a folyó határidő
árát fizették. Vasuton átvéve helyben 4.40—4.50 frt és
budapesti parításra 4.55 frtig jegyzünk. Állomásokon
átvéve tengeri aránylag csak drágábban volt kapható.

Olajmagvak. Káposztarepcze üzletellen és ó áru
névleg 11.—12.— frton jegyez. Új káposztarepcze
12.50 frtot követelnek, míg 11.00 frtnál többet nem
igérnek, vadrepcze 5.—5.50 frton, lenmag 11.—
12.— frton, gomborka 9.75—10.50. Káposztarepcze
1899. augusztusra jobb érdeklődésre talált és kedve-
zettel esős időjárásra 11.40 frtig emelkedett a hét vé-
gével 11.30—11.35 frton jegyzünk. Kendermag 11.—
11.50 forintot jegyzett.

Hüvelyesek: Bab (új) változatlan csendes, üzlet
nélkül. Névleg trieur aprószemű bab Gyöngyös-Félegy-
házán 7.— frtot, gömbölyű Baja-Zomboron 6.50—

frtot, barna bab Kalocsán 7.—, Nagy-Károlyban 6.75
7.— frton jegyez. Köles helyben 4.—4.10 frton érté-
kesíthető.

Vetőmagvak: Vöröshere változatlan. Bánáti vörös-
here 42.—45.— frt felvidéki áru 48.—54.— frt,
Luczernát 48.—54.— frt, muharmag 6.—6.50 frt,
büköny 5.25—5.50 frt, ballaczim 12.50—13.50 frt között
jegyzünk helyben.

Napi jelentés 1899. május 2.

Készbuza ma gyengén volt kínálva a vételkedv
is gyenge volt s így a forgalomban volt néhány ezer
mm., változatlan árakon kelt el.

1899. évi május hó 2-án a gabona-csarnok-
ban a titkárságnál bejelentett gabona eladások
lajstroma.

Eladatott:				
Tiszavidéki:	200 mm. 78 kg frt	9.27	3	hóra
	100 " 78 " "	9.30	"	"
	100 " 78 " "	9.20	"	"
	150 " 77 " "	9.20	"	"
Fehérmegyei:	1000 " 76 " "	9.30	"	"
Pestvidéki:	500 " 78 " "	9.12	"	"
	100 " 78 " "	9.05	"	"
	100 " 76 " "	8.90	"	"
Román:	500 " 76 " "	6.80	"	"

Rozsban valamivel jobb a hangulat, budapesti
priatással 7 frttól 7.20-ig ér el minőség szerint.

Tengeriben az üzlet kissé ellanyhult, az erős ho-
zatalok a tegnapi erős fölmondás az itteni tengeri árát
lenyomták, úgy, hogy 2—3 kr. reáfizetésre kapni má-
jusi kötés tengerit. Tiszavidéki áruban ugy a kereslet,
mint a kínálat gyenge, árak változatlanok.

Arpa középminőségű valamivel keresettebb s
6.30—6.60-ig kél el hántolási célra, míg takarmány-
arpa nehezen adható el, miután a szükséglet gyenge.

Zab változatlan 5.70—6.15-ig helyben ér el álló-
máson nem adható el.

Határidők a tegnapi fagyhírekre ma is szilárdan
kezdődnek, később erős eladásokra s vételkedvhiány
folytán lanyhulnak.

Déli 12 óraker következőképp áll:

	Kötetett.	Déli zárlat.
Buza májusra . . .	0.—	8.83—84
októberre . . .	0.—	8.28—30
Rozs okt.	0.—	6.78—80
Tengeri máj. . . .	0.—	4.41—42
juliusra	0.—	4.52—54
Zab okt.	0.—	5.53—55
Káp-repcze aug.		

Szeszüzlet.

Szess. (Goldfinger Gábor szeszgyári képviselő
tudósítása.)

A szeszüzletben a hét elején szilárdabb irány-
zat uralkodott és tartós jó kereslet folytán a szeszáruk
azonnali szállításra változatlanul, későbbi szállításra
13 krral drágábban zárulnak. Elkelt finomított szesz
nagyban azonnali szállításra 54.75 frtig, élesztőszesz
felsőmagyarországi kereskedők által vásárolva 54.50—
55.— frtig nagyban. Exkontingens és denaturált szesz
változatlanul jegyeztek.

Mezőgazdasági szeszgyárak által kontingens nyers-
szesz e hétnek elején gyéren volt kínálva és néhány
kisebb tétel 16.75—17.— frtig kelt el azonnali szállí-
tásra.

A kontingens nyersszesz ára Budapestén 16.50—
16.75 forint.

Bécsi jegyzés 17.20—17.40 frt kontingens nyers-
szeszt.

Prágai jegyzés 53.—53.25 frt adózott és 17.—
— frt adózatlan szeszt.

Trieszti jegyzés —.—10.25 frt kiviteli szeszt
90% hektoliterje.

A kivitel e hétnek elején több tétel finomított
szeszt vásárolt.

Vidéki szeszgyárak közül: Győr, Baja, Losonc
Arad 13 krral drágábban, a többiek változatlanul
jegyeznek.

Budapesti zárlatok e héten: Finomított szesz
54.50—55.— frt, élesztőszesz 54.50—55.— frt, nyers-
szesz adózva 53.50—54.— frt, nyersszesz adózatlan
(exkontingens) 12.75—13.— frt, denaturált szesz 19.50
—20.50 frt. Kontingens nyersszesz —.—

Az árak 10.000 literfokonként hordó nélkül bér-
mentve budapesti vasutállomáshoz szállítva készpénzfizet-
és mellett értendők.

Szárasmoslék.

Változatlan gyér forgalom mellett 5.25 frt a
jegyzés 100 kilónként ab vasut Budapest.

Heremagvak ólomzárólása.*)

A budapesti m. kir. állami vetőmag-vizsgáló állomás az 1898/99. idényben f. évi május hó 2-ig bezárólag az alant megnevezett magkereskedőknél és termelőknél a következő mennyiségű vetőmagvakat ólomzárta:

	Luczerna Lóhere	Összesen
	m é t e r m á z s a	
Mauthner Odón, Budapest	3009	2849 5858
Haldek Ignác, ¹⁾ Budapest	795	1830 2625
Klein Vilmos Szatmár	120	1899 1519
Frommer A. H. utóda ²⁾ Bpest	483	759 1242
Magy. mezőg. szöv. Bpest	508	705 1213
Deutsch Gyula, Budapest	451	744 1145
Ifj. Freund Sámuel, Szatmár	43	717 760
Beimel és fia Budapest	260	329 589
Kramer Lipót Budapest	95	196 291
Holländer A. és fia, Ungvár	23	245 268
Boross és Szalay	130	125 255
Szavost Emil, Budapest	87	136 223
Radváner I. L. Budapest	69	115 184
Fuchs Fülöp és fia, Budapest	135	16 151
Singer Zsigmond, Budapest	46	62 108
Lamberger Károly Bpest	60	19 79
Gr. Teleki Arvéd, Drassó	72	— 72
Felsenburg, B-Gyarmat	—	40 40
Feldmann Mór, Szatmár	—	12 12
Nóthling Vilmos Budapest	8	— 8
Keszner Izidor, M.-Sziget	—	7 7
Összesen	6344	10305 16649

¹⁾ 163 zs. Angol perje.
²⁾ 5 q Biborbere, 20 zs. Baltaczim, 10 zs. Arvaroznok, 3 zs. Véréfű csábair, 11 zs. Francia perje, 6 zs. Angol perje, 8 zs. Csomós ebir.
 *) A hazai mezőgazdaságra nézve káros amerikai eredetű heréféle magvakat a magvizsgáló állomás nem plombozza.

Az Apolló kőolajipari részvénytársaság üzleti tudósítása a „Köztelek” számára. Budapest, 1899. május 2.

Mai árak:
 Olaj: I. rendű Apolló-hengerolaj, világos 27.50 frt
 sötét 24.50 „
 orosz gépolaj világos 17.50 „
 legfinomabb amerikai továbbé zsír 28. — „
 finom „ 26. — „
 netto 100 kgként, hordóval együtt, tiszta göngysúlyszámmal, fizetendő készpénzben 20% engedménnyel, vagy 4 havi váltóval, Pozsonyban átvéve. Ugyanezen olajok Budapesten átvéve 1 frittal drágábbak.

Petroleum: Liliom császárolaj . 23.50 frt
 egysziv kőolaj . 20.50 „
 háromsziv kőolaj . 19.50 „
 csillagkereszt kőolaj 19. — „

netto 100 kgként, hordóval együtt, 20% tara, készpénzben engedmény nélkül Pozsonyban átvéve. Ugyanezen kőolajok Budapesten átvéve 50 krral drágábbak.

A központi vásárcsarnok árjegyzése nagyban (en gros) eladott élelmiszerek áráiról.

Magyar gazdák vásárcsarnok ellátó szövetkezetének jelentése. 1899. április hó 29-ről.

A forgalom tegnap és ma élénkebb volt, habár a vételkezdés szűk korlátok között mozgott. A küldemények elégségesek, csupán bány, vaj és turó került elégtelen mennyiségben piacra. Ez utóbbiak ára szilárd. Husneműekből a marhahús fogyasztása javult. Ára valamivel magasabb. Borju feles számban kerül forgást piacra, ára szilárd. Elejét 50 kron, hátulját 60 kron árusítottuk kilonként. Bány feltűnő csekély számban érkezett, eladtuk párját 2.75 frron.
 Baromfi nagyobb mennyiségben érkezett. Az árak folyvást ocsóbbodnak, a nélkül, hogy a fogyasztás javulna. Fiatal csibe 50-80 kr., tyúk 1.20 frt párja.
 Tojásból a rendesen nagyobb küldemények nem érkeztek. Az árak nem változtak. Nagy ládánként 25-25.50 frtg, egy forintért 53 darabot adtunk, a 100 darabos láda ára 1.90-2 frt.
 Vad csekély mennyiségben érkezik. Mindamellett az ára kilonként 60-65 krral magasabbra nem emelkedett az eladásra került őzbakért.
 Tej és tejtermékek fogyasztása a spárta folytán emelkedett. A küldemények elégtelenek voltak. Teavaj 1.20-1.30 frtal, főzővaj 0.90-1.00 frttal, édes turó 14-18 krral, tejföl 30 krral fizetett kilonként.
 Zöldszőlőből a spárta jó áron kelt. Alarendelt minőségek ugyan kevés figyelemben részesültek, de szép árunk megadták az árát. I. minőségű 0.80-1.00 frt; II. minőségű leves-spárta 50-70 krral fizetett ma. Solo-spárta, melyből nagyon kevés érkezik, 1.20-1.30 frton kelt el. Ugorka darabonként 15-20 kr., tök 40-50 kr., karalábé 30 drb 1 frt, saláta 100 drb 1.30-1.50 forintért.
 Gyümölcsből elkelt egy küldemény alma 30-40 krral kilonként.
 Fűszer és italok ára nem változott. Dió elkelt méter mázsánként 14-16 frron.
 Beküldésre ajánlható: bány, vaj és turó, tojás és spárta.

(A székesfővárosi vásárcsarnok-igazgatóság jelentése. Budapest, 1899. május 1-ről.)

Hus. Marhahús hátulja I. oszt. 1 q frt 52-56, II. oszt. 48-52, III. oszt. 46-48, eleje I. oszt. 46-50, II. oszt. 40-46, III. oszt. 38-40, borjúhús hátulja I. oszt. 50-60, II. oszt. 40-50, eleje I. oszt. 42-52, II. oszt. 38-42, birkahús hátulja I. oszt. 40-42, II. oszt. 38-46, eleje I. oszt. 38-40, II. oszt. 36-38, bány eleje 1 db 0-0-0, hátulja —, sertéshús magyar szalonnával elsőrendű 1 q 51-52.0, vidéki 40-48, szalonna nélkül elsőrendű 52-56, vidéki 38-44, sertéshús porkölt 0-0-0, sertéshús szerb szalonnával —, szalonna nélkül —, sertéshús füstölt magyar —, idegen (vidéki) 50 60, sonka nyers 1 kg 70-90, füstölt belf. csonttal 0.50-0.8, csont nélkül 0.65-0.80, sonka füstölt külf. csont nélkül —, szalonna sózott 1 q 46.0-48.0, füstölt 50-52, sertéshús hordóval 55.0-56.0, hordónélkül 53.0-53.0, koibász nyers 1 kg. —, füstölt 80-90, szalámi belföldi 130-140, külföldi —, malacz szopós élő 1 db 0-0-0 —, tszitított 0.70-80.

Baromfi. a) Élő. Tyúk 1 pár frt 1.40-1.60, csirke 1.00-1.70, kappan hizott 0-0-0, sovány 0-0-0, réce hizott 0-0-0, sovány 1.20-1.60, lud hizott 4.50-6.50, sovány 2.30-2.50, pulyka hizott 0-0-0, sovány 0-0-0. b) Tisztított. Tyúk 1 db frt 0.80-0.85, 1 kg. —, csirke 1 db 0.70-0.75, 1 kg. —, kappan hizott 1 db 1.50-1.70, 1 kg. —, réce hizott 1 db 1.30-1.50, 1 kg. —, félkövér 1 db 0.70-1.30, lud hizott 1 db 2.50-3-0, 1 kg. 52-0.56, félköv. 1 db 0-0-0, 1 kg. —, pulyka hizott 1 db 2-3-0, 1 kg. 50-53, félkövér 1 db 1.50-2-0, 1 kg. 60-65, ludmáj 1 db —0.00, 1 kg. 0-0-0, ludzsír 1 kg. 0.8-1.10, ideji liba 1 db —.

Hal. Élő. Harcsa 1 kg. frt 0.80-1.20, csuka 0-0-0, ponty (dunai) 0.70-1.00, süllő —, kecsge 0-0.0, mára —, czompó 0-0-0, angolna 0-0-0, apró kevert 0.18-0.22, lazac —, pisztráng 0-0-0.

Tej és tejtermékek. Tej 1 lit. frt 0.08-0.09, lefőzött 0.06-0.07, tejszín 0-0-0, tejföl 0.20-0.30, tehénvaj (tea) 1 kg. 1.10-1.30, I. rendű 0.70-0.85, II. r. 0.50-0.60, olvasztott 0.50-0.60, Margarin I. rendű —, II. rendű 0-0-0, tehénturó 0.10-0.16, juhturó 38-40, lóptói 0.30-0.50, juhsajt 0.32-0.48, emmenthali sajt 1.10-1.10, groji sajt 0.50-0.66.

Liszt és kenyérem. Fehér kenyér 1 kg. frt 13.0-18.0, barna kenyér 11.0-14.0, rozskenyér 11.5-11.5. Buzaliszt 00 sz. 1 q —, 0 —, 1 —, 2 —, 3 —, 4 —, 5 —.

Hévelyesek. Lencse magyar 1 q frt 7-9, stokerai 24-35, borsó héjas magyar 7.00-15-0, koptatott magyar 13-15, külföldi 17-22, bab fehér apró 6-7, nagy 6-7.0, szines 7.0-8.0.

Tojás. Friss I. o. (1440 db.) 1 láda frt 25.0-25.75 II. oszt. (1440 db.) —, 0 —, meszes —, orosz tojás 100 db. —, tea tojás 1.70-1.80, törött tojás 0-0-0.

Zöldszőlő. Sárgarépa 100 kötés frt 0-0-0, 1 q 3.0-5.0, Petrezselyem 100 kötés 0.0-0.0, 1 q 2.50-4.00 zeller 100 drb 2-3.50, karalábé 1.5-2.50 vöröshagyma 100 köt. 0.00-0.00, 1 q 4.50-6.50. foghagyma 100 köt. —, 1 q 30-35-0, vörösrépa 100 drb 0-0-0, fehérrépa, fejeskáposzta 0-0-0, kelkáposzta 100 drb 1.10-1.20, vörös káposzta 0-0-0, fejjessaláta 1.50-2.50, kötött saláta 0.0-0.00, burgonya, rózsza 1 q 1.70 2.00, sárga 1.60-2-0, külföldi —, fekete retek 100 drb 0.80-1.60, uborka nagy salátának 100 db —, savanyítani való 100 db 0.0-0.0, savanyított 2.10-2.20, zöld papr. 0-0-0, tök főző —, zöldbab —, zöldborsó hüvelyes olasz 1 kg. —14-18, fejtett 1 lit. —, tengeri 100 cső 0-0, karfiol 100 db 10.0-16.0, paradicsom 1 kg. 0-0-0, spárta 0.70-1.20, tormai q 8-10.

Gyümölcs. Fajalma 1 q frt —, köz. alma 14-18, fajtörte —, közönséges körte —, szilva magvaváló 0.0-0.0, vörös —, aszalt 20-24, cseresnye faj 10-15, közönséges 0-0, meggy faj —, közönséges —, ringló —, barack kajszin —, őszibarack —, dinnye görög nagy 1 db 0-0-0, kicsi —, sárga faj 0.0-0-0, 1 kg. közönséges —, szőlő 1 kg. 0-0-0, csemege —, dió (faj, papirhéjú) —, közönséges 18.0-20, mogyoró 28-34, gesztenye magyar 0-0, olasz —, narancs messinai 100 db 1.40-3.5, pugliai —, mandarin 0.00-0.00, citrom 0.70-0.80, füge hordós 1 q 18-24, koszorus 16-20, datolya 40-44, mazsolaszőlő 46-66, egres 1 lit. 0-0, eper 1 kg. — kr.

Fűszerek italok. Paprika és I. rendű 1 q. frt 30-60, II. rendű 20-30, csöves —, (száritott) —, köménymag —, borsókoma —, mák 1 q. frt 25-30, méz csurgatott 0.30-0.40, sejtken 1 kg. —, szappan szín 20-25, közönséges —, fehérbor asztali palackban 1 lit. 0.40-0.50, vörös asztali palackban 0.40-0.50, házi pálinka palackban —, ásványvíz palackban —.

Budapesti takarmányvásár. (IX. kerület Mester utcza, 1899. május 2. A székesfővárosi vásárgazgatóság jelentése a „Köztelek” részére). Felhozott a szokott közlegekből 110 szekér réti széna, 10 szekér muhar-31 zsupszalma, 8 szekér alomszalma, 0 szekér takarmányszalma, 0 szekér tengeriszár, 2 szekér egyéb takarmány (lóhere, luczerna, zabosbikkony, köles stb.), 700 zsák szecska. A forgalom lanyha. Árak q-ként a következők: réti széna 200-330, muhar uj 310-350, zsupszalma 150-180, alomszalma 110-140, egyéb

takarmány —, lóhere —, takarmány szalma 150-150, tengeriszár —, luczerna —, sarju 230-260, szalmaszecska 185-200, széna —, uj —, zabosbikkony —. Összesen tocsiszám 168, súly 151200 kg.

Allatvásárok.

Budapesti azarómarhavasár. Április hó 28-án. A székesfővárosi közbádoghíd és marhavasár igazgatóság jelentése.

Felhajtatott: 1690 drb belföldi, — db galicziai, — drb tiroli, 13 db növendék élő borju, 129 db élő bány; 0 drb belföldi, — drb galicziai, — drb tiroli, — drb bécsi, — drb növendék borju, — drb öltött bány, — drb élő kecske, — drb öltött.

A vásár élénk lefolyású volt.
 Árak a következők: Élő borjuk: belföldi — frtg, kivételesen — frtg dbonkint, 28-40 frtg, kivételesen 43 — frtg sulyra, növendék borju 22-26 frtg, kivételesen — frtg dbonkint, — frtg sulyra. Öltött borju: belföldi — frtg, tiroli — frt, galicziai — frtg, növendék borju — frtg dbkint, öltött bány 0-0-0 — frtg, bécsi öltött borju —, kiv. — frtg sulyra. Élő bány 4.0-7.00 frtg, kivételesen rtig élő kecske — frtg páronkint. Hizalt ürü —.

Budapesti juhvásár. 1899. május hó 1-én. (A székesfővárosi közbádoghíd és marhavasár igazgatóság jelentése a „Köztelek” részére).

Felhajtatott: Belföldi hizalt ürü 680, feljavított juh 120, kisorolt kos 40, kiverő juh —, bány —, kecske —, boszniai —, szerbiai —, angol keresztelés —, romániai — durvaszőrű — db.
 Birkavasár lassu lefolyású volt.

Árak a következők: Belföldi hizalt ürü 19-21 — frtg páronkint, 22.0-22.50 frtg 100 kiló élősúly szerint, kiv. — frtg, feljavított juhok 16.0-18 — páronkint, 20.50 21.50 frtg sulyra, kisorolt kosok — pár., — pár., kiv. frtg, kiverő juh —0-0 páronkint, —, kiv. frtg sulyra, bány —0, kecske —, kiv. — frt pár anyja juh 0 — pár., — suly, szerbiai — anyajuh 16.50 — frtg páronkint, 100 kiló után 20 frt

Bécsi sertésvásár. 1899. május 2-án. (Schleiffelder és társai bizományi cég távirati jelentése a „Köztelek” részére).

Felhajtás: 2681 lengyel, 5330 magyar sertés, összesen 8011 drb.

A vásár forgalma lanyha volt.
 Ára kilonként élősúlyban fogyasztási adó nélkül: prima 44-45 kr, kivételesen 45.50 kr, közepes 37-43.0 kr, könnyű 37-43.0 kr, süldő 39-47 kr.

Az Orsz. magy. gazd. egyesület tulajdona.

Az egyesületi tanács felügyelete alatt: Főszekesztő és kiadásért felelős: Forster Géza az O. M. G. E. igazgatója. — Felelős szerkesztő: Szilassy Zoltán az O. M. G. E. szerkesztő-titkára. — Társzerkesztő: Buday Barnabás, az O. M. G. E. titkára.

Elsőrangú hazai gyártmány.

Gözcseplők

Pontos ozim:

ELSŐ MAGYAR

GAZDASÁGI GÉPGYÁR

RÉSZVÉNY-TÁRSULAT

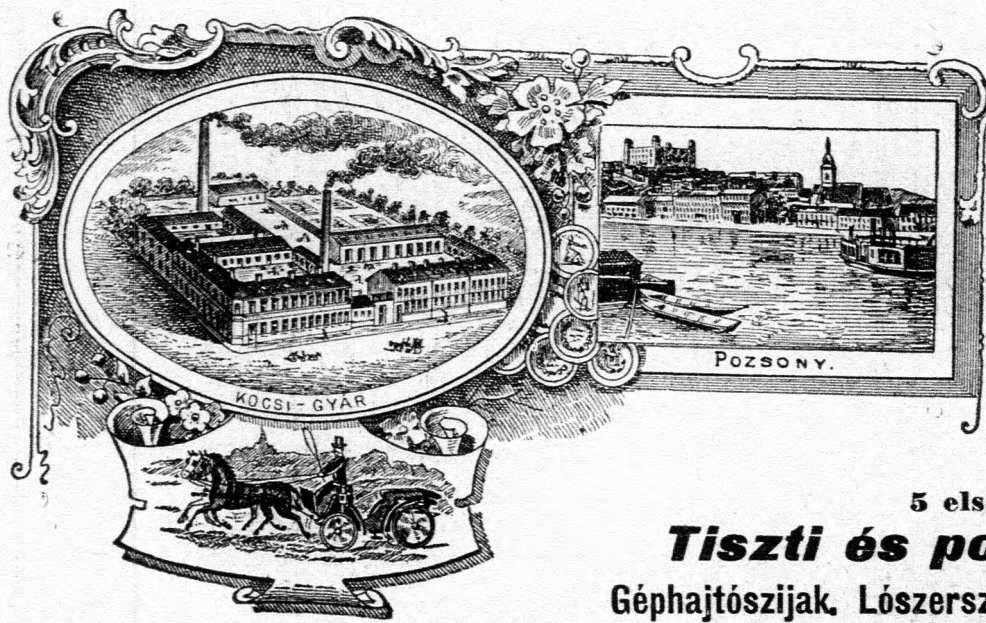
BUDAPEST.

Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára, mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.

Rendelések megtétele előtt kérjük minden szaksavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni.

Részletes árjegyzékkel és szakértői felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.

Barprések Vételjegyek

MARSCHALL A.

kocsi-, hajtó-, lovaló- és istállószergyár,
gőzfűrésze és fahajlító telepe
Pozsonyban, III., Grössling-utca 16. sz.

Ajánlja:
landauer broom, félfedeles, nyitott vadászokcsijait
és hintóit, igen könnyű és elegáns kivitelben és
a legkülönfélébb alakokban.

5 elsőrangú éremmel kitüntetve.

Tiszti és polgári lovaló eszközök!

Géphajtászikak, Lószerszámok, uri fogatok és gazdasági lovak részére.

Mintaraktár a kereskedelmi muzeum állandó kiállításában Budapesten, Városliget.

KÉPES ÁRJEGYZÉK INGYEN ÉS BÉRMENTVE.

Eladó

szőlővessző.

Az „Országos Magyar Gazdasági Egyesület

„istvántelki immunis“ homoktalaju

szőlőjéből a következők

európai és amerikai szőlővesszők eladók.

1. Gyökeres európai vesszők.		Mézes fehér	6,000	8	frt
Olasz Rizling	8,000 ezre	Szent-Lőrincz	4,000	8	„
Mézes fehér	1000	Nemes Kadarka	500	8	„
Chasselas blanc	1000	Veltelini piros	6000	8	„
Nagy Burgundi	1000	Madelaine angevine	2,000	8	„
		Tramini piros	7,000	8	„
		Piros Bakar	4,000	8	„
2. Sima európai vesszők.		4. Sima amerikai vessző.			
Olasz Rizling	29,000 ezre	8	Jaquez	4,000	6
Nagy Burgundi	10,000	8			

Megrendelések az

Országos Magyar Gazdasági Egyesület

igazgatójához

Budapest „Köztelek“ intézendők.

Az elszállítás tavasszal történik a megrendelés sorrendjében. A megrendelésnél a vesszők fele ára előre beküldendő, hátralevő rész utánvétellel szedetik be. Csomagolásért és vasútra szállításért ezrenként 1 frt számíttatik.

Igazgató.

SIEMENS és HALSKE

BUDAPEST, VIII., Kerepesi-ut 21.

készít:

villamos világítási és erőátviteli központi telepeket és berendezéseket városok, bányák, gyárosok és magánosok részére, **elektrolytikus berendezéseket, villamos vasutakat, bányavasutakat, egyenáramu, forgóáramu és váltakozó áramu generátorokat és motorokat, vezeték-anyagokat, kábeleket, iv- és izzólámpákat, táviró- és távbeszélő-készülékeket, mérőkészülékeket, vasúti váltóbiztosító berendezéseket, jelző-berendezéseket, vízmérőket, vezetékberendezéseket központi telepekhez való bekapcsolásra, világító testeket.**

Lóeladás.

Gróf Berchtold Lipótné ő méltósága árpádalmi uradalmában

4 db 4 éves félv. belovagolt kancza

9 „ 4 „ „ „ herélt ló

szabad kézből eladó.

Szíves megkeresések az

7314

URADALMI TISZTTARTÓSÁGHOZ

ÁRPÁDHALOM, posta- és vasutállomás Orosháza intézendők.

Vöröstarka tinó

és üsző

legprimább, 1-2 esetleg 3 évesek és pedig **hizlalni való ökrök eladására és későbbi szerződésre** 7326

legelőcsőbb árért vállalkoznak

WEILLER és EISNER Kis-Czelli kereskedők.

Nagy fehér

YORKSHIRE sertések

tiszta tenyészet.

Fiatallenyésztéseket olcsó áron szállít:

GUTSVERWALTUNG FREILING
Post: **Offering, Ober Österr.**

Tenyészállat árverés.

Munkácson, 1899. május hó 8-án d. e.

9. órákor az uradalmi igazgatósági udvarban megtartandó árverésen eladatik:

Pinzgau (pirostarka) fajból: 1 hágó bika, 19 fiatal bika, 26 tehén és 12 üsző.

Allgauer (borzderes) fajból: 1 öreg bika, 8 fiatal bika, 3 üsző és 3 tehén. 7849

Az uradalmi igazgatóság.

Tenyészállat-árverés.

A „munkácsi uradalmi főbérnökség“ állományából következő számfeletti nyugoti faj hasas és fejős tehének adatnak el árverés útján:

- 16 drb pinzgaui (pirostarka),
- 10 „ wintschgaui (borzderes),
- 32 „ bonyhádi (verestarka),
- 10 „ allgaur-magyar keresztezés,
- 2 „ lengyel keresztezés.

Az árverés

május hó 9-én délelőtt 12 órakor

a „Sztrabicsói“ majorban veszi kezdetét.

Vasúti állomás Sztrabicsó-Gorond, hol a reggel 9 óra 14 perczkor Munkács felől és 11 óra 8 perczkor Bátor felől érkező vonatoknál fogatok lesznek rendelkezésre bocsájtvá.

A major az állomástól 5 percz távolságra van.

A főbérnökség.

7839

Hirdetmény.

A szepesi püspökség savniki uradalmában üresedésbe jött

gépész-kovács

állásra pályázatot hirdetek.

A felfogadandó egyén kötelessége leendő az uradalom fekvő és futó gőzgépeit, cséplő-, arató- vető s minden egyéb gazdasági és szeszgyári felszereléshez tartozó gépeit és eszközeit jókarban és tisztán tartani, új eszközöket és kisebb gépeket készíteni, bármi néven nevezendő vas- és egyéb érczártyák javítását, építéshez szükséges vasmunkákat, valamint a lovak és ökrök patkolását, a szepesmegyei uradalmi, esetleg egyéb gazdaságok cséplését végezni, mihez egy erőteljes gyakorlott kovácslegényt és egy, esetleg két inast köteles tartani.

A gépész-kovács személye és személyzetére együttesen a következő javadalmazásban részesül:

készpénzben	---	---	1000 korona,
rozsbán	---	---	750 kilogramm,
árpában	---	---	760 „
káposztában	---	---	200 fej,
tüzfában	---	---	25 köbméter,
tehentartásban	---	---	1 darab,
krumpliföldben	---	---	1600 □-öl,

természetbeni lakás kerttel és lenföld. Lakóhelyén kívüli cséplésnél 2 korona élelmezési napidíjat kap.

Az azonnal betöltendő állásra pályázók elméleti és gyakorlati képzettségükről, illetve alkalmazásukról szóló bizonyítványaikkal felszerelt kérvényeiket a szepesi püspökség jószágigazgatóságához **Savnikvár, u. p. Betlenfalú,** nyujtsák be.

7846

Erős Rezső, igazgató.

600. szám. 1899.

Földhaszonbérleti hirdetés.

A m. kir. közalapítványi uradalom folyó évi október hó 1-től következő **földbirtokokat adja haszonbérbe**, és pedig:

a Temesmegye Gilád község határában fekvő 743 kat. holdas birtokát 12 évre

a Bakovár község határában fekvő 447 $\frac{450}{1000}$ holdas birtokát;

a Niezkyfalva község határában fekvő 377 $\frac{294}{1000}$ holdas birtokát;

a Román-Sztamora község határában fekvő 494 $\frac{988}{1000}$ holdas birtokát;

A bérbeadás iránt a zárajánlatu versenytárgyalással egybekötött nyilvános szóbeli árverés

1899. évi május hó 24-én délelőtt 10 órakor

fog a Buziás fürdőhelyen székelő m. kir. közal. gazd. ker. főtisztvis. hivatalos helyiségében megtartani.

Ezen határrapra bérleti szándékozók azzal hivatnak meg, hogy 50 kros bélyeggel ellátott és kellő bánatpénzzel felszerelt írásos zárt ajánlataikat, melyben a holdankénti megajánlott évi haszonbéri összeg számokkal és betűkkel kiirandó és kijelentendő, hogy ajánlattevő a bérleti feltételeket ismeri és azoknak magát aláveti, bértárgyanként külön borítékozva a fenti határidő előtt nyujtsák be alólírott főtisztvis. a borítékra megjegyezvén, hogy az ajánlat, mely bértárgyra szól.

Bánatpénzül a bérleti szándékolt birtoktest minden holdja után Egy (1) frt esatolandó a zárt ajánlatokhoz vagy teendő le a szóbeli ajánlat megtétele előtt készpénzben vagy az állam által óvadékképesnek elismert értékpapirokban.

Kikiáltási ár:

a giládi 743 holdnál ... 8 frt 35 kr.

a bakovári 447 $\frac{450}{1000}$ holdnál ... 11 frt 25 kr.

a niezkyfalvi 377 $\frac{294}{1000}$ holdnál ... 11 frt — kr.

a rom.-sztamorai 494 $\frac{988}{1000}$ holdasnál ... 10 frt — kr.

év és holdankénti haszonbér.

Oly egyének, kik gyámhatalom vagy gondnokság alatt állanak, ugyszintén, a kik az uradalommal szemben hátralékos tartozatban vannak, vagy bár mi czimen perben állanak, az árverésből ki vannak zárva.

Elkésve érkezett vagy utóajánlatok valamint kellően fel nem szereltek figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlattevők közti szabad választási jog az uradalomnak tartatik fén.

A részletes haszonbéri feltételek alólírott főtisztvis. és a giládi birtokra vonatkozólag a csákovai, — a rom.-sztamorai birtokra vonatkozólag a török-szákosi, — és a bakovári s niezkyfalvi birtokokra vonatkozólag a nagy-köveresi közalap. ispánságoknál is a szokásos hivatalos órák alatt betekintheők vagy esetleg érdeklődők költségein lemásolhatóak.

Buziáson, 1899. évi április hó 23-án.

7856

M. kir. közalap. gazd. ker. főtisztvis.

Hirdetési ár 15 pengő 30 kr., csak fehérek... minden beiktatással 30 kr. belyegilleték.

KIS HIRDETÉSEK.

Csak megvásárolható és a munkájában... levélben küldendő és adók... vészesnek fel a köznevelésben.

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁS.

A süttőri bérudalomban egy irnoki állás betöltendő. Pályázhatnak azok, akik a süttőri bérudalomban... 7818

Elméleti és gyakorlati képzéssel bíró keresztyén segédítész... 7818

Keresztyén gazdatiszt... 7836

Erdőőri állás azonnal betöltendő. Czim Braun Lajos, Hedrahely, Somogy megye. 7890

Nagyméltóságú Gróf Wenckheim Frigyes ur lébeny-székelyi uradalomban... 7859

Irnoki állás. A mágoesi uradalomban egy irnoki állás... 7859

Keresztyén gazdatiszt... 7858

ÁLLÁST KERESŐK. Kezelőtiszt, ispani állást keres... 7786

Gazdatiszt, nő, 10 éves, ki a gazdaság minden ágában... 7813

Jó írással egy 23 éves női földmivesséskolát... 7822

Házvezetőnői állást keres egy intelligens nő... 7811

Házvezetőnői állást keres egy intelligens nő... 7811

Gazdatiszt, ki a gazdaság minden ágában... 7835

Földmivesséskolát jó sikerrel végzett kizsoltat... 7820

43 éves r. kat. okleveles gazdatiszt... 7833

Segédítésznek vagy ispánnak ajánlik az... 7852

Gazdatiszt, nagyobb önálló gazdaság... 7842

Magyar-óvári akadémiát végzett, 7 évi... 7843

Ispani esetleg segédítész állást... 7844

Számtartó, nő, 10 évi gyakorlattal... 7851

ÁLLATOK. Vészen átment tenyészetből származó... 7819

Tenyészbika 1 1/2 éves telivér simmenthali... 7809

Eladó tehenszét. 60 darab tehén... 7783

Amerikai trapper apától erdélyi anyaktól származó... 7826

Eladó. A bicsek uradalmi gazdaság... 7834

Tenyészkán eladás. A Ba anya-Szent-Lőrinczi... 7781

VEGYESEK. 40.000 drb. tölgyfából készített... 7861

Keresztyén egy vállalkozó, ki egy... 7854

Haszonbérbeadó birtok. Pestmegyében... 7857

Birtok eladás. Szatmármegyében... 7855

Mostani vetésre

ajánlok szavatolt fajazonos és csiraképes minőségben... 7826

Luczernamagot,

eredeti külföldi Oberndorfi, Mammuth és olajbogyóalakú... 7826

Répmagot,

czélszerűen összeállított réti és pázsit... 7826

Fűmagot,

belföldi és rigai Cinquantino, páduai, székelyi és lófogu... 7826

Tengerit,

fehér és paprika Kölest, Czukorcirokot, Muharmagot, Hajdinát,

Hajdinát,

Peronosporapermetezőket,

Azurint és szép fehér Raphiaháncsot Haldek

magnagykereskedése, BUDAPEST, Károly-körút 9.

Elegfinomabb fűmagvak, Radwaner és Rónaimál BUDAPEST, V. Fűdő-utca 4. sz. J.C. Schmidt német cs. és kir. udv. száll. erfurti magtermelő... 7826

Vegyipari laboratórium és gyógynövény üzlet DETSINYI FRIGYES Budapest, V. Marokkói-utca 2. Vásárolok: minden mennyiségben szikfű (kamilla) hársfa virágot, nadragulya, beléndek, maszlaj, fehér és kanna, nadragulya gyökereket... 7789

Locomobíll 8 vagy 10 lóerőjű használt jó karban, legfeljebb hatóóra... 7812

Szabadalmazott kosárbetétek gözcseplőgépek számára kapható a feltalálónál... 7821

PONYVÁK és mindennemű Terményszák a legolcsóbb gyári áron kaphatók FISCHER J. ponyva- és zsákgyárában Budapest, Nagykorona-u. 18. Minták kívánatra szívesen küldetnek.

Csira- képtelen répmag

következtében szükségessé vált

pótvetéshez

ajánlok napi árak mellett legmegbízhatóbb eredeti takarmány- répmagot

azonkívül államilag ólomzáró luczernamagot,

vörös herét

és más herefajokat cégem híres speciálitásait képező fűmagvakat

továbbá cukor czir okot muharmagot

és egyéb takarmány feléket.

Mauthner

Ödön

csász. és kir. udv. szállító magkereskedése

BUDAPEST, Andrassy-út 23.

GÖZMIVELÉS.**Nagyobb területek szántását gőzekével**

hajlandó vagyok elvállalni; épügy

mélyrigolozást szőlő-telepitésekhez.

Érdeklődők kéretnek, hogy alanti czimemhez forduljanak.

WOLFF ERNŐ, gőszántási vállalkozó
BUDAPEST-KELENFÖLD.**Lapunk bekötési táblája**

1 frt 36 krért (portómentesen)

kapható kiadóhivatalunkban.

**A Magyar Mezőgazdasági Szesztermelők
Országos Egyesülete****Budapest, Köztelek.**Utbaigazítással, felvilágosítással szolgál minden adózási vagy
műszaki kérdésben.Hivatalos lapja a „Magyar Szesztermelő” nélkülözhetlen
támasza a gyakorlatnak.

Egyesületi tagok ingyen kapják.

Egyesületi tagdíj egy évre 10 frt. A „MAGYAR SZESZ-
TERMELŐ” előfizetési ára egy évre 5 frt.

7144

The Johnston Harvester Co.**amerikai aratógépgyár BATAVIA N.-Y. Amerika.**

Ajánlja az egész világon legjobb hírnévnek örvendő utolérhetetlen

fűkaszalóit,**marokrakó aratógépeit,****kévekető aratógépeit és****egész aczél gyűjtőit**

a legtekélyesebb kivitelben, olesó árban teljes szavatosság mellett.

Állandó nagy mintaktár szakszerű bemutattással !!

Állandó nagy mintaktár szakszerű bemutattással !!

Ábrás árjegyzékkel és felvilágosítással ingyen és bérmentve szolgál

Bächer Rudolf és Melichár Ferencz

gépgyárosok, mint

magyarországi képviselőink

Budapest, VI., Nagymező-utca 68. szám.

A budapesti buzaring.

Irtta: Zselénszki Róbert, az OMGE. alelnöke.

Az 1897 májusban megjelent *Spekuláció és Árképződés* című röpiratomban a következő passzus fordul elő: „Egyáltalán van annyi eszköz a tőzsdék vezetőinek, hogy gabonában a hausse-sal ne sokat experimentáljanak addig, míg olyan hasznosan tudják kezelni az internacionális baisse-mozgalmakat. Nincsen kizárva azonban, hogy ha egyszer minden gabnakereskedést kezükbe összpontosítottak és a nyomott árak következtében a világtermelés megcsökkent és a világkészletek letűntek, akkor a tőzsde hatalmasai az időt elérkezettnek fogják látni egy internacionális gabona-ring szervezéséhez. Ez a korner akkor sikerülni is fog. Az esetben föl is fognak szökni az árak, de ismét nem normálisan, hanem abnormálisan, minek eredménye a föld-birtokosokra nézve, ha lehetséges, talán még veszthetőbb lesz, mint a jelenlegi krízis, mert a fogyasztókat a termelők ellen föl fogja lázítani, előre nem jósolható véres bonyodalmakba keverve a társadalmat.”

Mikor ezt válaszképpen írtam Tisza István gróf *Magyar agrár-politika* című füzetére, melyben bebizonyítani iparkodik, hogy a földözletlen határidőüzlet a gabonaárképződést nem képes befolyásolni, hogy a buza értéke, dacára a tőzsdék játéknak, tisztán annak keresetétől és kínálatától függ, hogy a tőzsdejátnak eredménye az árak növekedésének kiegyenlítése és hogy azért hanyatlottak egyre az 1892-ik év közepe óta a gabonaárak, mert tulprodukezió volt, nem tudtam, hogy már olyan közel állunk ahhoz, hogy a tényekből logikailag következtethető jóslatom, legalább részben teljesülésbe menjen.

Azért mondom részben, mert minden fölállított tételelem bevált, kivéve azt, hogy a ring pénzügyileg sikerült. Ha a baisse még egy pár évig üzhető lett volna, akkor a buzatermelés és ennek következtében a buzakészletek világszerte annyira megapadnak, hogy a ring még jó termés mellett is sokkal nagyobb társadalmi rázkódásokat kísérte volna pénzügyileg is fényesen bevált volna. Egy egész Európára kiterjedt rossz termés azonban idő előtt, tudniillik, mielőtt kellőleg kiapadtak volna a világkészletek, fölébresztette Leiter József és társainak nyerevényvágját és ez karöltve kapzsiságukkal, mely nem elégedett meg azzal a nyereséggel, mely a buza árának 7 frtről 21 frtra való emelkedésével járt, vesztüket okozta.

Mondatomnak azonban, mint már említettem, minden egyéb tétele bevált. Az európai rossz termés következtében, noha az Egyesült-Államok 1892-ben egy a normálnál jobb aratást takarítottak be, a buzaárak Chicagóban abnormálisan, az előbbeni jegyzés háromszorosára főlzöktek, de nem ősszel, hanem tavasszal, mikor a legtöbb föld-birtokos kevés eladnivalóját már piacra vitte volt. A fogyasztó területeknek városi lakossága követelte és Francia- és Olaszországban egy időre el is érte a gabonavámok leszállítását, sőt eltörlését, mi megint csak a tőzsdei üzérkedésnek adott táplálékot. Mindamellett Olaszországban a kenyérinség következtében forradalom ütött ki, mely sok ember életébe került, sok vagyont pusztított el.

Ezekre azt mondhatják a földözletlen határidőüzlet barátai, hogy hiszen az elmúlt időkben is fordultak elő, még pedig sokkal sürűbben, inségek, pedig akkor még nem létezett tőzsdei differenciális játék, tehát mi jögon rovom föl az inségzülte forradalmat a papirosbuza terhére. Igen ám, de akkor gőzhajók, vasutak, sürgőnyhálózatok sem léteztek, melyeknek segítségével rövid idő alatt lehetséges egy világrész fölőségével egy más világrész hiányát pótolni. Ugy látszik azonban, hogy az emberi nemnek az a sorsa e földön, hogy minden egészséges szervezet mellett ott terem minél előbb egy elősdi, mely annak életerejét elszívja. A gőzzel és villanyal rendelkező kereskedés képes lett volna elhárítani minden jövőendő éhínséget, de törzséhez odatapad a tőzsde szerencsejátékot üző tömegeivel és úgy elsorvasztja az egészséges kereskedés életerejét, hogy újra előfordulnak azok a körülmények, melyek léteztek, mikor még csak vitorlások, szekerek és küldőnczök fölött rendelkezett a kereskedő. Akkor ha jó volt a termés, csak potom áron tudta a gazda értékesíteni terményeit, ha pedig rossz volt; éhínség állott be. Most is öt évig, minden reális indok nélkül, csakis a földözletlen határidőjáték lidéreznyomása és annak a hazugságnak egyre való kürtölése következtében; hogy *tulprodukezió* van, oly árak uralkodtak, hogy azok mellett csupán adósságainak óriási mérvben való szaporításával volt képes a gazdaosztály életét tovább tengetni, e világkészletek majdnem kiapadtak, egy európai rossz termésre pedig olyan magasra főlzöktek a gabonaárak, hogy Európában éhen haltak meg a szó teljes értelmében emberek: mialatt Amerikában Armour, az ugynevezett elevátor király, Leiterrel való játékában papiros és tényleges buzassákokkal dobálódzott.

A Leiter-féle ringgel az európai gazdák momentán nem sokat nyertek, mert kevés eladnivalójuk termett és ezt is akkor kellett, kevés kivétellel, piacra vinniök, midőn a buzaárak még csak emelkedni kezdtek; a fogyasztók pedig nagyon megkárosodtak, hozzá lévén természetesen szokva a gazda eladósodását magával rántó 12 frtos

lisztárakhoz. Holott 1898. májusban egy mázsa lisztért kénytelenek voltak 21 frton felül fizetni, vagy koplalni. De a ringnek egy nagy és jó eredménye mégis volt. Egy időre megtörte a baisse-spekulánsok játékkedvét, vagy jobban mondva határtalan bizalmukat a baisse-játék eredményében és azóta a haussierek nemesak a tőzsdén kívül álló nagy közönség taborából kerülnek ki, hanem bikáknak benfentes tőzsdészek is föl-föl csapnak, mint épen jelenleg Budapesten történik, hol egyptár malom és nagy tőkepenzes az ősz óta működő kontreiminének nekirontott és tönkretenni iparkodik.

Igen fontos, hogy a gazdaközönség e tőzsdei mérközéssel foglalkozzék és a most folyó üzelmeket leleplezve, döntőleg belényuljon egy olyan ügybe, melyhez több joga van hozzászólni, mint azoknak, kik fölötté jelenleg korlátlanul intézkednek.

Ha megnézzük, hogy mult ősszel és a tavasszal milyen arányban állottak egymáshoz a kész buza árai a határidőüzlet áraihoz, azt látjuk, hogy 1898. november 8-án a buza márcziusra 1 frt 2 krraladatott el olesóbban, mint adatott el ugyanakkor egy 77 kilós tiszai tétel, hogy 1898. decz. 1-én a buza márcziusra 77 krral, áprilisra pedig 95 krral adatott el olesóbban, mint egy 77 kilós tiszai tétel, hogy 1899. jan. 1-én a buza márcziusra 97¹/₂ krral, áprilisra pedig 1 frt 16¹/₂ krral adatott el olesóbban, mint egy 76 kilós tiszai tétel és hogy 1899. febr. 1-én a buza márcziusra 75 krral, áprilisra 90 krral, októberre pedig 1 frt 70 krral adatott el olesóbban, mint egy 77 kilós tiszai tétel.

Azt értem, hogy vannak játékosok, kik úgy okoskodva, hogy talán világszerte jó lesz a jövő évi termés és ennek következtében le fognak szállani a jegyzések, arra fogadnak, hogy 1899. októberben Budapesten 8 frt 20 kr. lesz a buza ára, de hogy mire alapítják azt a nézetet, hogy mikor november 8-án a 77 kilós tiszavidéki buza eladható 10 frt 45 krért, márcziusra eladhatnak haszonnal búzát 9 frt 68 krért és áprilisra 9 frt 52 krért, teljesen megfoghatatlan egy józan eszű embernek, ki a földözletlen határidőüzlet játékát üző tőzsdék titkaiban nem járta, hanem csak azt tudja, hogy a buzatermelő vidékek tulajdonos részében egyszerűen többször nem aratnak, akkor is a nyár folyamán; és azt is tudja, hogy a dolog természete szerint a gabona ösztől tavaszig nem lesz olesóbb, csak drágább, miután raktározása, kezelése és az abban heverő pénz kamata olyan árképző faktorok, melyeket ignorálni nem lehet.

De miután az 1891-iki aratástól fogva egész az 1897-iki rossz aratásig a tőzsdészek nagy haszonnal egyre így játszottak, egy évi kényserpihenés után újra hozzáfognak a partihoz, tekintetbe nem véve hogy a tultermelés regéjét már nem oly könnyű a gazdaközönséggel elhitetni és nem számítva arra, hogy a világkészletek még mindig kiesinyek.

A budapesti tőzsdén észrevette egy pár üzér a gabonaárakat lenyomó játékosoknak eme gyengéit és összebeszélte, hogy fölveve velük a játékot, azt hasznára fogja lebonyolítani.

1892. közepétől 1897. közepéig igen szórványos kivételekkel szemben a külső és az árak emelkedésére fogadó nagy közönséggel a tőzsdék beavatottjai képezték az árnyomók taborát. A játék technikáját értő kártyás egyre nyert, természetesen és az árak egyre morzsolódtak.

1898-ban már beavatottak között folyt a nagymérvű játék és épp úgy most is minálunk.

Kártékony játékos a medve (árnyomó), kártékony játékos a bika (áremelő). Mindkettő ellenétben áll a társadalom érdekeivel, játékaival mindkettő fejetetejére állítja a nemzetgazdasági elveket, mindkettő kárjártassa a kínálat és kereslet törvényét, mindkettő egyenlően üldözendő!

De mi történik a valóságban?

Addig, míg a tőzsdei medvék a nagyközönségből álló bikákat nyuzzák és e művelet alatt az árak egyre esnek, a legtöbb kormány tétlenül nézi a játékot, legjobb esetben szaktanácsközmányokat hív össze.

Mikor azonban a tőzsde korlátain belül komoly bikák merülnek föl, melyek a medvék által eladott papirosbuzáért tényleges búzát kérnek, akkor Francia- és Olaszország, mint már láttuk, megszünteti vagy mérsékli a beviteli vámokat, vagy mint a budapesti tőzsdetanács 1899. márczius 17-iki gyűlésén, hol a tárgyalás a buzaring üzelméről folyt, történt, kormányunk tőzsdébiztosa által jelezte, hogy a ringet figyelemmel kíséri s a hasonló ármerkedések mellőzését kívánatosnak tartja.

Hát ez nem osztó igazság. A gazdának, a komoly kereskedőnek kártékonyak ugy a medvék, mint a bikák üzelméi. Meg kell szüntetni a földözletlen határidőüzletet, akár fölfelé, akár lefelé spekulál. De ha már nem bántatnak az internacionálisan ringelő baussierek, akkor hadd mozogjanak szabadon az egyik vagy másik piacon ringelő haussierek is.

Mert ha ezeknek üzelméibe beavatkozik az állam, ez azt fogja eredményezni, hogy minden börziáner tartózkodás nélkül ezental ta-

melők

ek.

ási vagy

özhetlen

SZESZ-

7144

D.

ait,

Állandó nagy mintaraktár szakszertő bemutatóval!

CZ

vaszra és őszre olesó papirosbuzát fog eladni, miután ha egy konzorcium összevásárolva a papirosbuzát, annak értékét gabonában fogja követelni, számíthatni fog arra, hogy ott terem a medvéket gondozó állam és megtiltja a bikának, hogy a papirosbuza fejében tényleges buzát követeljenek.

Az 1896-97-ben lefolyt tőzsdeszaktanácskozmány alkalmából kértük a fődözetlen határidőüzlet teljes megszüntetését, megtiltását, a gabonaárjegyzés módjának reformálását. De addig is, míg ezek a gazdaközönség érdekében elodázhatlan reformok életbelépnek, kértük a szokványos emelését, hogy a papirosbuza fölmondása esetében ne lehessen a buzaársülyesztőknek buza helyett a vevőt szeméttel kielégíteni; kértük az ármegállapítás módjának precizizozást, miután bizalmunk az addig hivatalosan jegyzett tőzsdei árfolyamban nagyon is korlátolt volt.

Ezen szerény kívánalmainknak megfelelőleg némileg módosították ugyan a tőzsdeszabályokat, de a már idézett márczius hó 17-iki tőzsdetanács ülésén ismét proponáltatott, hogy a szállításra ajánlott buzánál a 4%-nál több keveréket ezennel ne számban, hanem súlyban vegyék tekintetbe; az értékevesebbet megítélési bázisa pedig az legyen, hogy 1² százalék számban való keverék 0,6 százalék súlykeveréknek feleljen meg azon czélból, hogy az eddiginél rosszabb minőségű buza is legyen szállítható és határozatképp kimondották, hogy a tőzsdetanács a választott bíróság egyes tanácsainak döntésére bizza, hogy az árunem szállításából származó pörlések alkalmából felmerülő különbözetek megállapításánál ne kizárólagosan és mereven az illető fődözési napon hivatalosan jegyzett tőzsdei árfolyamot, hanem főforgó esetekhez képest egyéb a tényleges különbözetek megállapításához vezető mellékkörülményeket is figyelembe vehesse, továbbá hogy az utolsó napon nem a rendes likvidációs bizottság állapítsa meg a leszámlási árfolyamokat, hanem a tőzsdetanács is befolyást gyakoroljon az árak megállapítására.

A budapesti tőzsdetanács ezen határozataiból megzafolhatlanul győződhetünk meg arról, miről azok, kik behatóbban foglalkoztak a fődözetlen határidő-üzletet üzö börszékekkel, már rég meg vannak győződve, hogy a tőzsdék tápláló erőforrása a baisse és szivülkhöz legközelebb fekszik a játékosok, nem pedig a reális kereskedelem érdeke.

Mikor a múlt év őszén a budapesti börzén a medvék a papirosbuzát a tényleges árnál korlátlan mennyiségben kerekszámokban beszélve tavaszra egy forinttal, őszre héténegyed forinttal olesóbban adták el, számítva arra, hogy az internacionális baisse-konzorezium még ennél is olesóbbra szorítja majd le a lejárat terminusára a jegyzéseket, akkor ez ellen egy szava sem volt a budapesti tőzsdetanácsnak, de most, mikor egy pár üzér, felhasználva azt a körülményt, hogy kevés a buza az országban, az összevásárolt papirosbuza fejében valódi buzát kér, fölháborodik a tőzsde és fölháborodásában osztozni látszik kormányunk és a tőzsde nemcsak hogy fölháborodik, hanem mindent elkövet, hogy a medvék ép bórral meneküljenek abból a hinárból, melybe belejutottak.

A börze fönnemlített hangulatán, ismerve cselekedeteinek rugóit és tudva, hogy semmiképp sem akarja megengedni, hogy az árak sülyedésére spekulálók megvéreztessenek, nem csodálkozom. De a kormány csak tévedésből nyilatkozhatott úgy, mint tette és engedette meg a tőzsdeszokások megváltoztatását s a lebonyolítási határidőnek 4 nappal való meghosszabbítását.

Ugyanis a kormányt az a félelem szállta meg, hogy a ring sikere esetében annyi kész áru fog Budapesten összegyülni, hogy a gazda még új termését sem lesz képes normális árakon eladni és ezt a nézetét a tőzsde is egyre terjeszti hatáskörébe eső újságai révén.

Készségesen elismerem, hogy minden ring üldözendő, mert végeredményképp az árak megromlását szüli. De sülyeszi az árakat és pedig még tartósabban, a baisse-játék is, tehát ez is üldözendő. Egyszóval minden tőzsdei műveletnek végeredménye, hogy annak lebonyolítása után, alacsonyabbak a jegyzések, mint voltak a játék kezdetén.

Ha tehát nem akarunk ringet, ami egészen helyes, akkor annak lehetőségét is meg kell gátolni azzal, hogy lehetetlenné tesszük, miszerint, mint már említettem, buzát tavaszra, minden józan ok nélkül, egy frttal, őszre pedig héténegyed frttal olesóbban adjanak el, mint a hogyan napi árakon buza beszerezhető. Egyszóval a fődözetlen határidőüzletet gabonában és örleményekben be kell tiltani, úgy mint azt megtették, úgy a gazda, mint a kereskedő világ nagy hasznára a német birodalomban.

Ha nem lesz fődözetlen határidőüzlet, nem lesznek papirosbuza-eladók és nem fog olyan ring keletkezhetni, mely nyereségét arra alapíthatja, hogy buzát követelhet olyanoktól, kik buzát nagymennyiségben olesón eladtak anélkül, hogy valaha buzájuk lett volna és azt sem tudják, hogy hová forduljanak buzáért, ha egy csoport kivételesen az eladott mennyiségnek szállítását követeli tőlük.

Ha azonban a fődözetlen határidőüzleti játék folyik és a fönebb említett eset beáll, akkor az árképződésre sokkal jobb, ha a játszmába senki sem avatkozik, mert akkor az a legközelebbi terminus alkalmából valószínűleg lebonyolítatik, megkoppaszatnak a fölsült medvék és egy pár milliót rak zsebeibe a ring, de a világ minden tájáról bearbitraszírozott buza vagy szeméttömegek nem képesek annyira ellepni a ring színhelyét képező piac magtárait, mintha a ring játéka elé akadályok gördítették és ennek következtében a tőzsdejátszma, mely mondjuk márczius végével lebonyolítható lett volna, áprilisa vagy pláne májusra prolongáltatik. Itt tehát a beavatkozás éppen azt idézi elő, amit a

kormány beavatkozásával elhárítani és pedig helyesen elhárítani kíván, tudniillik a külföldi buzatömegek fölhalmozódását a budapesti piacon.

De eltekintve attól, hogy a föntihez hasonló beleavatkozásával a kívántnál éppen ellenkező eredményt ér el, rendelkezésére állanak a kormányknak más pozitív eszközök is, melyeknek segítségével elháríthatja az idegen származású buzatömegek beözönlését a budapesti piacra. Szüntesse meg a buzára a *vámhitelezést*, melynek ugyanis semmi törvényes alapja nincsen; szüntesse meg azt, hogy az országnak minden zugában, jelesen pedig Budapesten, szabadraktárak engedélyeztetnek gabonára és így ki lehessen játszani az ugyanis igen alacsony, tehát a mezőgazdaságnak kellő védelmet nem nyújtó vámokat, vagyis röviden, a törvénynek megfelelőleg szedje a buzavámokat teljes értékükben a határokon, szüntesse meg, ha ilyenek léteznek, a román, szerb, orosz és tengerentúli buzáknak adott vasuti és gőzhajózási refakciókat, fizettesse meg a vaskapuszabályozási költségnek nagyobb részét azon termények által, melyek a szabályozásnak legnagyobb hasznát huzzák, a fölfelé vontott nyerstermények által és akkor győzni fog ugyan a ring, amihez semmi közünk, mert miért hazzardiroznak a tőzsde medvéi, de nem fogják a budapesti magtárakat előzönlenni az idegen, többnyire szemetes buzatömegek és e buzatömegek nem fognak lidércnyomást gyakorolni a következő hónapok árképződésére.

Ha megengedjük, hogy a baissierek mulassanak ősztől tavaszig, akkor kötelességünk megengedni, hogy tavaszon a haussierek is mulassanak és meg kell tiltanunk a tőzsdetanácsnak, hogy azon ürügy alatt, nehogy idegen buzatömegek beözönljenek, a megszorult medvék érdekében az ugyanis igen laza és lazán interpretált tőzsdeszokások megváltoztassanak, a krízis időtartama prolongáltassék, valóban azonban idő adassék a medvéknek, hogy Budapestet idegen buzával telerakják.

Egy figyelemreméltó vonása van a jelenlegi ringnek, melyet érdemesnek tartok fölemlíteni.

Ugyanis úgy a chicagói Leiter-féle buza, valamint az emlékezetes bécsi kukoricza-ring alkalmából azok, kiknek buzája, illetőleg kukoriczája volt és azt a katasztrófa előtt eladták, a rövid ideig tartó, de rohamos áremelkedés előnyeit élvezhették. Budapesten például a gazda eladhatta kész buzáját 1898. márczius 12-én 12 frt 10 krért, április 2-án 12 frt 40 krért, 23-án 14 frt 40 krért, május 7-én 14 frt 70 krért és 12-én, a krach előestéjén, mely bekövetkezett mikor az orosz kormány hivatalosan megzafoltatta az üzérkonzorezium azon világszerte kürtölt hazugságát, hogy Oroszország megtiltotta birodalma területéről a buzakivitelt, eladhatta kész buzáját 15 frt 50 krért. Magam is adtam el májusban buzát 14 frtért, vagyis budapesti paritással 15 forintért. Most azonban hogyan állunk 1898. őszén 10 frtért adtam el buzát. Tavasszal bocsátottam eladásra 75 waggon rakományt, melyért szinte 10 frtot kértem.

Az egymást követő ajánlatok a következőképp szölettek:

1899. január	10-én	9 frt 95 krt,
1899. február	25-én	9 " 65 "
1899. márczius	8-án	9 " 50 "
1899. márczius	28-án	9 frt 20 krt

kináltak métermázsánként, tehát az ugynevezett ring fejlődése alatt a készáru ára egyre hanyatlott.

Ez mindenesetre föltűnő és azt a gyanut ébreszti föl a szemlélőben hogy jelenleg Budapesten vagy nem buzában, hanem szeméttben ringelnek, vagy egy leplezett baisse-szövetség takarózik egy olyan köpenynyel, melyre a ring szó van reá írva; vagy pedig az ugynevezett hivatalos árjegyzéseket, melyek az árakat egész Magyarországra, szabják, egyik párt előnyére kezelik, mert az tény, hogy egy valódi ring, míg fejlődik, a keresletet fokozza, nagyobb vételkedv pedig az árakat csakis emelheti. De fokozott kereslet és árhanatlás, ez egy olyan probléma, mely nemzetgazdaságilag meg nem fejthető, ha csak titkos rugók működését nem vesszük kombinációba.

Ragadjuk meg ezt, mint minden egyéb kínálkozó alkalmat arra, hogy szavunkat fölemeljük a fődözetlen határidőüzlet ellen, követeljük a német tőzsdetörvény és gabonaárjegyzés behozatalát, mely egyedül képes véget vetni ezeknek az egyformán kártékonyan végződő hausse és baisse üzelmeknek, egyedül képes az árképződést kiragadni annak az illetéktelen faktornak a kezéből, mely azt eddig kezelte.

Évekig dolgoztak a német agráriusok azon, hogy tiltassék meg a fődözetlen határidőüzleti játék, de sokáig fáradozásunknak más eredménye nem lett, mint szájalomtjeljes mosoly a tőzsdék és ugynevezett nagylapok részéről. Végére lepleztettek a Heymann, nyomban reá a Kohn és Rosenberg-féle botrányos baisse játékesetek, mire megtörtént a fődözetlen határidőüzletnek keresztülvihetlennék hitt megtiltása gabonában és örleményekben. Bár a mostani ring üzelmek is odavezethetnének, hogy a papirosbuzában üzött játék nálunk is betiltatnék.

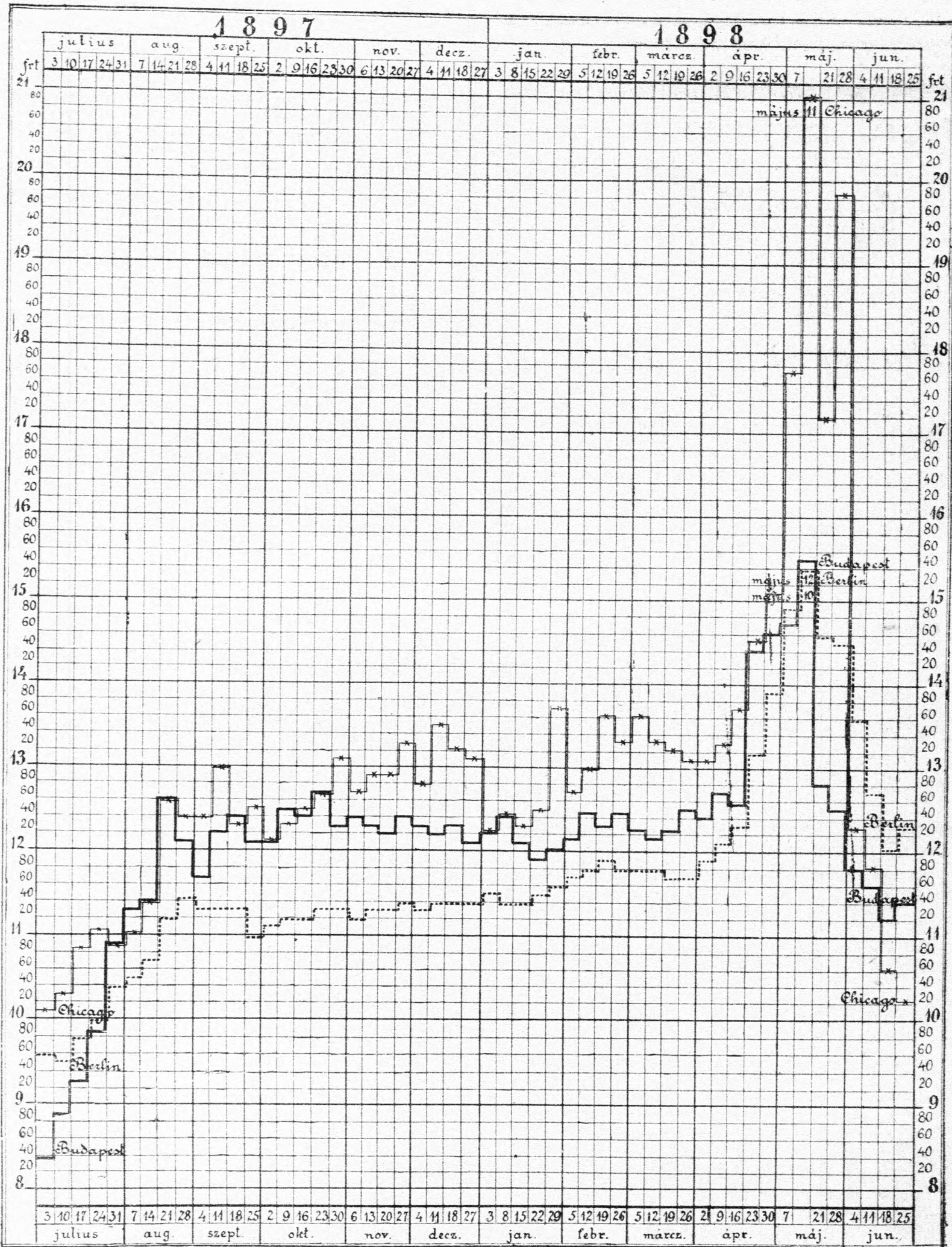
A gabonaüzlet csak akkor fog megint egészséges mederbe tereledni, ha világszerte be lesz tiltva a fődözetlen határidőüzleti játék, mezőgazdasági terményekben üzött játék, de hogy mennyire használ, ha csak egy országban is beszüntetjük e játék, az azon országban lakó termelőknek és fogyasztóknak, ezt fényesen bebizonyítja a német példa.

Mancke Walter nyomán összeállítottam, hogy hogyan kelt hetenkint el az 1897-iki termés a berlini, budapesti és chicagói tőzsdéken.

Ezen összeállításból a következő eredmények olvashatók tisztán le. Berlinben (a hol a fődözetlen határidőüzleti játék meg van tiltva) az

árak csak lassan, vontatva követik a chicagói és budapesti tőzsdék árait, májusban nem emelkednek annyira, mint Chicagóban és Budapesten, (Berlin 15 forint 40 kr, Budapest 15 forint 50 kr, Chicago 21 forint) és noha 1897. július elején 50 krajczárral volt olcsóbb a buza Berlinben, mint Chicagóban, 1887. évi június végén, tehát a krízis után, Berlin a legmagasabb 2 frt 10 krral magasabb árat jelez, mint Chicago és 90 krral magasabbakat, mint Budapest. Továbbá leolvasható, hogy a naponkénti áringadozások egy olyan tőzsdén, mint a berlini, hol papirbuzajáték nem üzhető, csekélyek, mentől nagyobb befolyásra tesz szert azonban a földözletlen határidőüzleti játék az illető tőzsdén, annál nagyobbak a naponkénti áringadozások, tehát nagyobbak Budapesten, legnagyobbak pedig Chicagóban.

A gyakorlat is bizonyítja tehát, hogy igazunk van mikor az hirdettük, hogy a földözletlen határidőüzlet idezi elő az áringadozásokat szemben annak védőivel, kik azt állítják, hogy az nivellálja; igazunk van, mikor állítjuk, hogy éppen olyan káros a mezőgazdára, mint a fogyasztóra és kereskedőre. Ugy látszik, ez utóbbiak is kezdik átlátni, hogy mi agráriusok jó nyomon járunk. Ugyanis e hó elején olvastam a lapokban, hogy Délmagyarországnak gabonakereskedői, szeszgyárosai és malomtulajdonosai a kereskedelmi miniszterhez fölrórtot intéztek, a melyben a gabonahatáridőüzleti játék teljes megtiltását kérik. Mi csak örömmel üdvözölhetjük új szövetségeseinket, épp oly kitartást kívánva nekik, mint a milyennel küzdünk mi évek óta az igaz ügy érdekében. Az alábbi tábla kiegészíti az elmondottakat.

ani kíván,
ti piaczon.
ozásával a
állanak a
elháríthatja
ti piacra.
i törvényes
n zugában,
abonára és
ógazdaság-
örvénynek
kon, szün-
engerentuli
se meg a
nyek által,
é vontatott
hez semmi
n fogják a
etes buza-
akorolni a

tavaszig,
is mulas-
rügy alatt,
vék érde-
ok megvál-
onban idő
kják.
elyet érde-

mlékezetes
eg kukori-
tartó, de
l a gazda
ért, április
rt 70 krért
rosz kor-
világszerte
területéről
is adtam
forintért.
adtam el
t. melyért

alatt a

szemlélo-
szemétben
egy olyan
ugyneve-
rországra,
egy valódi
pedig az
ez egy
ó, hacsak

arra, hogy
jük a né-
dül képes
ausse és
annak az

ék meg a
nás ered-
gynevezett
ban reá a
megtörtént
megtiltása
odavezet-
tnek.
erbe tere-
eti játék.
e használ,
országban
a német

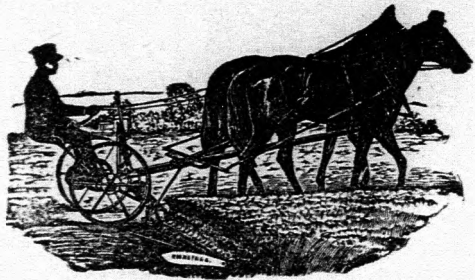
hetenkint
en.
k tisztán
tiltva) az

**LUTZ-féle valódi, teljesen ólommentes
Porcellán-zománccfestékekkel**

falakon és mennyezeteken oly mosható, iger, elegáns és évekig tartó mázólat éretik el, melyen penész és gombaképződés teljesen lehetetlen. — Gazdasági üzemekben, uradalomban, tejjgazdaságokban, évek óta kitűnően bevált, tej- és vajkezelési helyiségek, gépházak, konyhák, fürdőszobák, klozetek, istállók stb. részére, valamint mindott, ahol tisztaságra nagy gondot fordítanak. — Alkalmazása rendkívül egyszerű és olcsó. — Szakkörökből való számos elismerő nyilatkozattal, mintával, szinkarttyával és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok

LUTZ EDE és TÁRSA POZSONY, Gyár-ut 20. sz.

Saját gyártmányu

„Darling“ fűkaszalóink

„Handy“ marokrakó aratógépeink

felülmúlják ugy ezélszerű szerkezet, mint tartóság tekintetében az eddig nálunk ismert összes amerikai gyártmányokat. E mellett jelentékenyen olcsóbbak a magas vám- és fuvarköltéssel behozott amerikai gépeknél.

Arajánlattal és esetleges felvilágosítással szíves megkeresésre készséggel szolgálunk.

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosok

BUDAPEST,

V. ker., Váci-körut 60. sz.

Ugyanott szénaforgatógépek, lógereblyék, (széna-és gabonagyűjtők), gőzcséplőkészletek, kazalozók stb. nagy választékban.

A legújabb szabadalmazott szer mindenféle káros rovarok biztos kipusztítása, különösen a répán élősködő ormányos bogár és földi bolha, a cserebogár, dögbogár és honvédbogár kiirtására a

„ROVARIN“

Ezen „Rovarintézetemben“ előállított védőanyag vízzel hígítva és permetező géppel a megfelelő növényre fecskendezve, a rajta élősködő rovarokat teljesen kipusztítja s a mellett a permeteg a leggyengébb növénynek sem árt, sőt annak növeését elősegíti.

A „Rovarin“ 2 1/2—2 kgr. súlyú csomagokban lesz árusítva, mely mennyiség 200 liter vízre van számítva s vele 1 1/2—2 magyar holdnyi terület bepermetezhető.

1 csomag „ROVARIN“ ára 2 frt 75 kr. Az ezen mintához szükséges legjobb „Vermorel Eclairé“ permetezőgép 21 frtéért nálam kapható.

Ugyancsak raktáron tartom a fejlődöttebb répa permetezésére alkalmazható „Chlorbaryumot“ is.

Pontos használati utasítás minden küldeményhez mellékelve,

Megrendelések címzendők:

**JAKLITSCH JÁNOS „ROVARIN INTÉZETÉHEZ“
POZSONY, Mihály-utca 5. sz.**

Rovara Frigyes

7848

„A Répabogár“

czimü művéne: magyar kiadása már teljesen elfogyott, de a mű német kiadásából még néhány száz példány kapható

JAKLITSCH JÁNOS „Rovaringyárosnál“

Pozsony, Mihály-utca 5. sz.

Ára 50 kr.

Ára 50 kr.

Lapunk kiadóhivatalában megrendelhető:

A sertés javítása

és hizlalása

gazdiak és hizlalók használatára.

Irta **K. Ruffy Pál.**
Ára portómentes küldéssel
1 forint 10 krajczár.

A mesterséges borok

készítésének

forgalomba hozatalának

tilalmáról szóló

Törvény.

Magyarozó jegyzetekkel ellátta:

Dr. LONYAY FERENCZ.

Ára 80 kr.

Az aratásra
és szalás takarmányadagolására a

sok évi tartósságukat tekintve olcsóbbak a számköteleneknél. Ugyanott mindennemű Gazdasági kötélárak jótállással, hogy az első minőség, hosszszállu bácskai kenderből készült, legutányosabban beszerezhetők. Tessék Arlapot kérni!

Eladó

Szolnok-Doboka vármegyében egy igen szép berendezésű 1874 kat. holdas birtok teljes felszereléssel. Egy telivér és félvér ménes: 8 drb anyakacsa, 10 db 4—5 éves hátú és kocsi 16, 12 drb 2—3 éves növendék. Egy erdőnyi faj gulya: 10 drb 6 éves tehén, 3 drb 3—4 éves bika, 14 drb 2—3 éves üsző, 16 drb 1—2 éves ökor borjú. Külön és olcsón megvehető. Bővebb felvilágosítást ad a Récekeresztúri gazdaság. Posta: Pánczélcséh. 7775

A mezőgazdaságról

és

mezőrendőrségről

szóló 1894. évi XII. törvények,

a végrehajtására vonatkozó

miniszteri rendelet,

magyarzatokkal ellátva, egy füzetben.

Ára bérmentes küldéssel 1 frt 10 kr.

Nines többé **PERONOSPÓRA.**

Vitrolin.

A legjobb és legbiztosabb peronospora elleni szer.

Kolozsvárt kapható **BURGER FRIGYES** gyógyárú kereskedésében.

Aránylag olcsóbb, mint bármely más szer, mert kiadóbb, erősebb és teljesen peronospora mentessé teszi a szőlőket, burgonyát, veres szőlőt stb.

Árak: 1/2 kiló 40 kr., 1 kiló 80 kr., 6 kiló (1 holdnyi területre elegendő) 4 frt 50 kr.

Egyedül kapható: **LÁSZLÓ JÓZSEF** gyógyszerésznél és vegyészeti laboratóriumában Maros-Ujvárt, Erdély.

Örökös gyertya

Korszakalkotó találmány, megbecsülhetetlen értékű szállodák, vendéglők s minden egyes háztartás részére.

Ára darabonként csak 90 kr. (A pénz előleges beküldése mellett portómentesen megküldve.)

KARL BENDER I., WIEN IV/1 L.

